Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В злучности сила!

SVOBODA

Рік XVI. Ню Иорк. Четвер, 19-го Падолиста 1908. Число 47. | Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, November 19, 1908. No. 47

Безсовісність.

З вибором Тафта на президента Злучених Держав розлив ся по цілім краю неначе филї потопу републиканізм. Народ мав до вибору поміж двома кандидатами, і з подвійного зла рішив ся вибрати менче: Тафта. Наслідки сього вибору довго не дадуть на себе ждати. Днесь рішучо можна предсказати правдиві оргії трустів і великого капіталу, яких вправді забіги Рузвельта дещо припинили, але котра то борба в дійсности скінчила ся одним великим фіяском. Тафт обіймає політичну спадщину по Рузвельтї і він днесь лишив ся той самий, який свого часу, будучи еще судією вів завзяту боротьбу проти з'орґанізованих робітників в користь трустів; до сего він не має сеї желізної волї Рузвельта, який будь що будь з самої честолюбивости разпочате і начате діло мусів довести до кінця. Тафт уже найде „спосіб жита" з трустами, а сї при помочи конґресу потрафлять його приборкати Старий Ракефеллер знав дуже добре, що робить, наколи в послїдній передвиборчій хвилї станув по сторонї Тафта.

Але не про се нам днесь ходить. Хочемо звернути увагу загалу на явище, яке є тїсно звязане з вибором републиканського кандидата і з якого готові вийти дуже сумні наслідки, наколи чим борше не порбить ся проти ньому охоронних кроків.

Річ є така.

Сейчас по виборах шпальти тутешнїх часописий переповнили ся численними вістями про се, як то у цілому краю, неначе за діткненем чародійної палички відчиняють ся фабрики, як сотні тисячів, до тепер безробітних, находить у них працю і заробок. Таке поступоване можна би назвати обдурюванем публичної опінії, наколиб ходило лишень о фальшиве інформоване загалу в Злучених Державах. Тимчасом се є щось більше, се треба вже назвати безсовістним ошуством, з хвилею, коли фальшивого інформованя публичної опінії починає уживати ся як зваблливого средства до стягненя в Америку робітників з других країв.

Знає ся, що усї тї балаканини про добробут, які найти можна тепер щоденно по часописях не є нїчо иньше, як лиш маневр, який має показати, що републиканська партія сказала правду, обіцюючи, що вибір Тафта означати ме заразом воскресенє давного добробуту. Паматаємо такий самий маневр недавно тому, бо доперва в роцї 1900. Підчас других виборів McKinley-а, цїлком точка в точку так само як і сего року перед виборами говорило ся, що лишень тодї є можлива якась поправа економічного стану робітничої кляси, наколи не Брайн, але McKinley зістане вибраний. Гумбоґ допроваджено тодї навіть так далеко, що по виборі McKinley-а він за потисненем електричного ґузика пустив в рух машинерію одної фабрики, віддаленої на тисячі миль від місця його побуту, щоб в сей спосіб символічно показати побіду грядучих „добрих" часів.

Як видко, є цїла система в тумaненю публичної опінії. Перед виборами усї корпорації і усї капіталїсти усякого [illegible] не могли досить наоповідати ся про злі часи, застій, голод і нужду, [illegible] все за одним махом мав поправити вибір Тафта. Труст сталевий оголосив, що йому йде дуже зле; в пару днів однак по довершенім виборі голосить, що уже від давного часу має спoро замовлень, які запевнюють роботу на цїлих два роки. В день виплати робітникам в многих фабриках в Ню Йорку разом з ковертою з грішми давано карточки, де звіщало ся, що в понеділок фабрика буде зачинена і що взагалї праця розпічне ся доперва тодї коли виберуть Тафта. Коли в середу по виборах сї фабрики почали опять працювати, сей час часописи з великим криком заголосили, що ось такі а такі фабрики сейчас по виборі републиканського привидента розпочали застановлену працю. По части була в сім рація, лиш треба-б було додати, що піднято працю застановлену **перед двома днями**. . . Але з пропущенем тих трох слів: „перед двома днями" можна було наслідки вибору Тафта представити в тим яркійшім сьвітлї, можна було навести тисячі примірів, можна було голосити на весь сьвіт: „Праця по фабриках розпочинає ся!..." Добробут робітника в Америцї воскрес на ново! . .." Пановане републиканської партії і загальний добробут злито в одно нерозривне понятє. Виборчі брехні для виборчих аґітацій на слїдуючі лїта!

То усе — як уже сказано — можна б уважати американським гумбоґом, наколи б йшло о тумaненє публичної опінії лишень одної Америки. Однак тї по виборчі брехні стають ся вельми поважною небезпекою, наколи їх ужие ся, шоб звабити сюди робітників заморських країв, як се власне діє ся послїдними днями.

Се адвертайзмоване републиканської партії підхопили корабельні компанії, які живуть лишень з перевоженя за океан еміґрантів і яких аґенти послїдними часами робили дуже злі бизнеси. Сї компанії сейчас використали тї фальшиві вісти про добробут і почали старати ся о штучне збільшене своїх доходів. І вони вислали сотки телеґрамів до Европи, подаючи вискази тутешнїх часописий про „надходячий добробут". Закликають не лиш сї сотки тисячів, що перед пару місяцями покинули Америку опять приїздити сюди, але закликають також і сї маси безробітних, що їх є доволї тепер в Европі, щоб вони продавали рештки захованого добра і мерщій приїздили сюди, у сей обіцяний край золота, гараздуі добра. Безсовісність інтересованих доходить уже до сего, що навіть інформує ся европейські часописи, неначе б то у промислових заведенях Пенсильванії і в середно-західних державах панував великий брак робітника і хто туди подасть ся, сейчас дістане занятє. Се злочинне поступоване інтересованих компаній находить повне попертє тутешньої преси. У нїй день в день читає ся виписано великанськими буквами: „Кличемо Европу на поміч!" „Величезне запотребоване робітників!" „Загальне пробуджене ся промислу!" і т. д. і т. д.

Дійсно „злочинне поступоване" — бо інакше годї сего назвати. Бо застановім ся лишень, які наслідки потягне за собою се злочинне зваблюване сюди европейських робітників? Збільшать ся лишень ряди безробочих, збільшить ся число голодаючих. Платню робітників обкроять еще більше. Нужда і голод заповнять еще в більшім степени улицї наших міст, вязницї і доми поправи. А се все лишень тому, аби збільшити дохід корабельних компаній, щоб заповнити кишенї їх аґентів.

Від нашого уряду, який для безробітних нїчогісінько не робив і не робить годї ждати якоїсь помочи в сім ділї. Тому можуть тут помочи лиш робітники самі інформуючи своїх знакомих свояків в Европі про дійсний стан річий, та остерігаючи їх перед нерозважним кроком приїзду до Америки під сю пору. А чим скорше се зроблять, тим лучше буде і для одних і для других.

Сестри Русинки лучім ся разом.

Отсими словами відзиваю ся до Вас, руські дівчата і жінки і сподію ся, що мій голос не стане голосом „вопіючого в пустини".

Стара пословиця каже: „які родичі такі і дїти". А які дїти, то така і будучність народа, значить, які будуть наші дїти, така буде і будучність руського народа в Америцї. Але чи ми думаємо над тим, чи ми коли серіозно над тим застановили ся? Тож если хочемо, щоб руські дїти були добрі, працьовиті, тверді, патріотичні, послушні, то мусимо передовсїм старати ся, щоби такими були їх матери, бо хтож має більший вплив на характер і успособлене дитини, як не його рідна мати передовсїм?

До сього часу на жаль мало хто про се думав. Руські дівчата і жінки спали сном блаженних, мужі їх сварили ся і сварять ся то за віру, то за попів, то за Ъ, Ы, Ѣ, і т. д., а дїти пущені самопас ростуть бурянами. Правда, наші мужі і мущини взагалї поприбезкористовну сварку за „політику" здобули ся на щось лїпшого. Вони побудували церкви і школи, мають свої братства і товариства, мають свої часописи і читальні. А ми? Тих кілька сестричних братств, то еще за мало, щоби заспокоїти всї потреби жіноцтва і тому не диво, що мало котра жінка належить до якої орґанізації, і місто стояти на сторожи гр. кат. церкви і руської народности в Америцї підпадає усяким посторонним впливам, самі себе і свої дїти винародовлюють і пропадають так для нашої церкви як і народности.

Сестри! Так дальше не повинно бути! Послїдна, X та головна конвенція Р. Н. Союза зрозуміла в повні вагу орґанізації наших дівчат і жінок, порішила на сю справу звернути пильнійшу увагу. Доказом сього є, що на уряд містопредсїдателя вибрано жінку! Днесь від нас самих, жінок, зависить щоб у нас і в тім взглядї змінило ся на лїпше. Нам треба показати, що і ми з'уміємо доложити одну цеглину до будови нашої вітчини, що і ми з'уміємо піднести ся під кождим взглядом. Нам се тим лекше зробити, що Р. Н. Союз подає нам помічну руку. Гляньмо по других жінках і дівчатах: словенських, польських, німецьких і американських. Они злучили ся в великі орґанізації і працюють для поліпшеня своєї долї і для добра того народа, до якого належать. Те що мають другі мусимо і ми мати, ми Русинки, если возьмемо ся за руки. **Закладаймо свої жіночі орґанізації і впишуймо їх до Р. Н. Союза!** Закладаючи свої сестрицтва, будемо мати свої орґанізації, які будуть дбати передовсїм про наші жіночі справи, будуть помагати поліпшати нам нашу долю, розкривати нам наші очи.

Що більше, коли у нас буде сила, то можемо постарати ся і о свою власну жіночу часопись як се мають Чешки, Польки і т. д., якаб писала тільки про наші справи, нас просьвічала, учила нас, як сповняти наші обовязки взглядом нашої віри і народа. Все те можливе, если будемо лучити ся разом з любовою, вірою і надією в наші власні сили. Ми мусимо лучити ся в сестрицтва, **всї як одна** без взгляду на се, чи котра походить з Угорщини, чи з Галичини, чи Буковини. **Всї а всї лучім ся разом під прапором Р. Н. Союза!**

Вправдї кажуть, що „баби" не годні нїколи разом погодити ся. Я вірю, що годні, если їм справдї ходить о якусь добру річ, если їм дійсно лежить добро і будучність свого народа на серци.

Сестри! Ся справа, яку я днесь підношу є дуже великої ваги! Так зі взгляду на нас самих як і зі взгляду на будучність гр.-кат. церкви і руського народа в Америцї. Памятайте, що як хто собі постелить, так ся і виспить, і що если ми і дальше будемо такі байдужні, то нас підоймуть на сьміх не лиш свої але і чужі, та на нас впаде проклін слїдуючих поколїнь, що наша байдужність головно спричинює упадок Американської Руси. Покажім, що хоть ми обставинами приковані до фабрик, до кухнї — то мимо сього ми бажаємо більше сьвітла, ми хочемо йти в перед а тодї певно здобудемо собі честь на американській земли а нашому народови кращу будучність

Як сказано, Р. Н. Союз подає нам помічну долоню. Не відкидаймо-ж сьої помочи, **гуртуймо ся в товариства і сестрицтва, та ставаймо під прапором Р. Н. Союза до борби, яка поведе до побіди нашої слушної народної справи.**

Отсї слова сказала я Вам Сестри Русинки в Америцї, в надії, що мої слова не пропадуть безслїдно, що ми, жінки, здіймемо ся дружно і в коротції цїла американська Русь покриє ся сітию жіночих товариств і сестрицтв.

МАРІЯ ЧЕРЕМШАК,
містопредсїдателька Р. Н. Союза.

ПРИРОДНА МЕТОДА ЛЇЧЕНЯ

або

як потреба нам уложити житє, щоб устеречи ся перед ріжними недугами і заховати крiпке здоровлє.

Написав

ЕМАНУЇЛ ТЕОДОРОВИЧ.

(Дальше).

Загально звісна порада гіґієнічна, що: „підчас їдженя чоловік повинен бути в як найвеселїшім настрою" має цїлковиту рацію, однак не треба єї розуміти так, що в часї їдженя треба сьміяти ся, галасувати та шуткувати до нестями, — противно, має ся сидїти як найспокійнїйше, а свій веселий настрій ограничити специяльно на свою власну „гідну персону," та цїлу свою увагу звернути саме на їдженє, бо: для чоловіка, котрий їсть, цїлий сьвіт не має існувати!...

Роздроблена і змішана зі слиною пожива дістаєсь відтак через провід кормовий т. зв. їжницю до жолудка, котрий в видї перегненої сакви лежить на переді ями черевної і то висунений більше до лївого боку, где творить пуклавину т. зв. мішок слїпий, при котрім лежить селезїнка. З правого боку закриває жолудок печінка. Жолудок має два отвори: горішний т. зв. впуск і долїшний т. зв. дверник, котрі в часї травленя суть замкнені через стягненє окружаючого їх обручковатого мязя. В жолудку продовжуєсь начатий в ямі устній процес травленя наслїдком дїланя соків жолудкових с. є. квасу жолудкового (квасу молочаного і квасу сільного) і пепсини, які виділяють железа, вистелюючі густо оболону слюзову жолудка. І так, квас жолудковий переміняє білок, який находить ся переважно в масї, яйцях, сирі, в дозрілих стручкових яринах, разовім хлїбі і т. д., на квас білковий, який знов під дїланєм пепсини переміняєсь в т. зв. пептон, котрий відтак легко дістаєсь до крови.

Тепер кождий радби знати, як довго лежать в жолудку споживі страви?

Залежить се від: якости поживи, від способу приряджения страв, від стану здоровля жолудка і від достаточного пережутя поживи.

В здоровім жолудку перебувають страви найдовше через 5 годин, в слабім довше. Впрочім залежить се головно від якости поживи і від способу приряджения страв. Примірои, риж є лекше стравний чим бульба, але бульбу печену травить ся о много скорше як варену, ба й варена, розколочена, єсть стравнїйша чим цїла. Або: масо волове зварене є стравнїйше як спечене на пів, а се знов стравнїйше чим цїлком спечене а зварене на пів належить до страв, котрі травить ся дуже довго. Кождий знає, що до страв додаєсь ріжних приправ, котрі мірно і відповідно додані додають смаку, а через се й причиняють ся до стравности, однак уживані за часто і в великій скількости, шкодять, ба й стають ся причиною утяжливих недуг жолудковух. До таких неприятелів жолудка належать в першій мірі: цибуля, чісник, листє петрушки, а дальше: перець, паприка, муштарда і т. д.

Щоб для домового ужитку дати загальний перегляд, які потрави суть легко, а які тяжко стравні, подаю слїдуючу табелю:

Потрави, які травить ся в однїй годинї:

Варений риж, сире розколочене яйце, клиїк вівсяний і ячмінний, сире солодке яблоко, печена дичина, варене саґо.

В двох годинах:

Тапіока, молоко, квасні сирі яблока, салата з сирої капусти, печений індик, печена дика гуска, печене порося, ягня, заяць, варений зелений горох, печена бульба, сира квашена капуста, потравка з курки, пудінґ, варене масо волове, сирі остриґи.

В трох годинах:

Сьвіжі яйця варені на мягко, масо волове на пів спечене, біфстейк спечений, сире масо вепрове, зупа з курки, зупа горохова, остриґи печені, морква варена, ковбаси смажені, масо волове спечене, старий сир, хлїб пшеничний, варена бульба, варені бураки, яйце на твердо, варені цьвіклові бураки.

В чотирох годинах:

Телятина печена, курка печена і варена, качка печена, масо волове на пів зварене, варена вепровина, дика качка печена, капуста варена, масо вепрове печене.

Поданий час травленя треба так розуміти, що в поодинокій рубрицї наведені потрави вимагають степенево чим раз довшого часу в мінутах, пр.: сьвіжі яйця зварені на мягко травить ся в трох годинах, старий сир в трох годинах і 30 мінутах, а варені цьвіклові бураки в трох годинах і 45 мінутах.

Позаяк є річею просто неможливою дати докладний перегляд всїх потрав, тим більше, що кожда ґосподиня має свій спеціяльний спосіб приряджуваня, що в великій мірі впливає на стравність поживи, тому подав я тут лише деякі і то головнїйші страви, увзгляднюючи притім і спосіб приряджения, щоб через се дати загальний перегляд, а тим самим дати можність виробити собі докладне понятє про час травленя і прочих тут ненаведених страв.

Споживі страви отже, задержуючись в жолудку через якийсь час, підлягають наслїдком дїланя соків жолудкових головній переміні, себто: білка на пептон, а рівночасно прочі части складові проковтненої поживи перемішані з квасом жолудковим і слюзом жолудочним, який виділяють слизівки жолудочні, околюючі стїни жолудка в околици дверника, переміняють ся в густу брагу так звану лемеху або гамуз жолудочний (chymus). Лемеха дістаєсь відтак до кишки тонкої (она єсть пять разів довша, чим тїло людське) і то насамперед до єї горішної части т. зв дванайцятки, где перемішуєсь з жовчею і слиною черевною. Слину черевну виділяє т. зв. черевослинниця ґрозниста, на 15—20 цм. довга железа, котра лежить за жолудком. Єї провід лучить ся з проводом жовчним так, що оба мають спільне уисте в дьванайцятці. Під дїланєм сих двох течий, як також соку кишкового, який виділяють численні желези кишки тонкої і кишки грубої (яка єсть 2 метри довга і є продовженєм кишки тонкої), довершуєсь вкінци процес травленя; густа лемеха переміняєсь в рідку брагу т. зв. молоч (chylus) яка відтак звільна просуваєсь вздовж цїлого проводу кишкового. Молоч густіє опісля в міру того, як зближаєсь вона до кінця кишки тонкої, а відтак кишки грубої, бо внутро кишок вистелюють густо косинки, до котрих доходять закінченя т. зв. судин лїмфатичних, котрі всисають в себе плинні стравлені части складові молочи і ведуть їх чимраз більше грубіючими судинами до нашої крови. Се всисанє відбуває са головно в кишцї тонкій, в кишцї грубій лише дуже мало, бо тут молоч представляє вже майже самі части сталі, для орґанїзму непридатні, так, що вкінци стаєсь вона густою масою т. зв. калом, котрий через кінцеву кишку т. зв. відхідницю видістаєсь з нашого тїла.

В цїлім отже процесї травленя, як бачите, головну ролю відгривають соки травленя, котрі перероблюють нашу поживу на части складові людського орґанїзму. Як вже висше сказано, страви, котрі мають в собі много білка пр.: масо, яйця, сир, горох, сочевиця, фасоля, хлїб з разової муки, підлягають вже в жолудку живій переміні, бо під дїланєм соків жолудкових заміняєсь білок на пептон, якій відтак через судини лїмфатичні дістаєсь до нашої крови. Мучина, або крохмаль котра находить ся переважно в бульбі, збіжу (пшеници, житї, ячменю, гречцї, вівсї, кукурудзї і рижу) і яримах стручкових (горосї, бобі, фасоли, сочевици), переміняєсь на слїдком дїланя слини ротової і слини черевної в декстрину, а відтак в цукор ґрозновий. Ся переміна зачинає ся в ямі устній продовжуєсь в жолудку, а кінчить ся в кишцї тонкій. В тій переміні допервa дістаєсь мучина до судин лїмфатичних, котрі вневдовзї, впроваджують її в кров нашу. Иньші сталї части складові нашої поживи, як: лій звірячий, жовток з яйця, масло, смалець, олива, не підлягають в жолудку жадній переміні, що найвисше розтоплюють ся наслїдком теплоти жолудкової; за се під дїланєм жовчи, слини черевної і соку кишкового роздроблюють в дуже дрібні частини і перемінюють ся в теч, маючу вигляд солодкої сметанки, т. зв. молостку, котру відтак всисають в себе судини лїмфатичні, щоб незабаром впровадити її до нашої крови.

Так отже запізналисьмо ся в головних нарисах зі способом, в який відбуваєсь принимане і переміна нашої поживи на кров, якої задачею є достарчити для людського орґанїзму матеріялу до віміни матерії.

Думаю, що кождий єсть доволї сьвідомий сего, що здоровлє наше залежить в головній мірі від стану здоровного наших орґанів травленя і то передовсїм жолудка, где відбуваєсь головна переміна поживи на складники нашого орґанїзму. Тому треба нам передовсїм звертати увагу на ті орґани й вистерігатись всего того, що шкодить або ослабляє силу травленя. Спеціяльно про се поговорю иньшим разом, а на тепер лиш пару слів:

„Edimus, ut vivamus, sed non vivimus, ut edamus" (їмо на се, щоби жити, та не живемо тому, щоби їсти). Сю стару латинську пословицю кождий повинен тямити!

Їсти треба лише тоді, коли чуємо дійсну потребу їди, а на се дала нам природа учутє голоду, яке даєсь нам від часу до часу учувати в жолудку, а часами — і то в ріжних степенях — в кишках. А треба нам передовсїм уреґульовати наше житє в сей спосіб, щоб їду принимати правильно в певнім часї, втогди й голод обявить ся відповідно до сего. За велика однак правильність що до часу споживаня не конче єсть добра, бо хто навикне на мінуту їсти в певнім часї, у того на случай й малої навіть неправильности можуть повстати недомаганя ба й тяжкі недуги.

Як вже передше сказав ем, требе їсти поволи, спокійно і звертати спеціяльну увагу на докладне пережовуванє потрав. Від переладованя жолудка треба передовсїм вистерігати ся, бо воно спововодує забуреня в орґанїзмі, а частїйше повторяне, ослаблює силу травленя. Уважайте на се, щоб, встаючи від їди, малисьте учутє, що в ваш жолудок ще влїзло би ся дещо!

Не їдж горячих страв і не пий нараз студених напоїв в більшій скількости, бо се дуже часто стаєсь причиною жолудкових недуг ба й не рідко наглої смерти!

Будь уміреннй в їдї і напою, а заховаєш своє здоровлє на довгі лїта!!

П. КАПЕЛЬГОРОДСЬКИЙ.

Українї.

Твої сини незрячі, темні
Тебе, мій краю, продали,
І на Голгофі розпяли
Раби, недолюдки нікчемні.

Але колись настане день,
Якого серцем так бажаю:
Воскреснеш ти, коханий краю,
Для волї, щастя і пісень.

У тебе будуть Магдалини,
Що перші прийдуть привітать,
Твої апостоли складать
Тобі хвалу почнуть що днини.

Але Юд не буде там,
Бо є осик у нас чимало,
Де всїм Юдам так пристало
Свій гріх спокутувать життям.

(З Літ. Наук. Вісти.)

Від чого в Росії студенти опять застрайкували.

„Наука - сьвітло, невчевість - тьма" говорить одна російська приповідка. Як приложити сейчас сю пословицю до Росії, то там — як думаєть ся — можна бачити одну темряву, бо вже скілька років пройшло, як по школах, починаючи від висших, унїверзитетів, а кінчаючи самими нисшими, народнїми, нема нїякої науки. Лїпші сили учительські найвисших шкіл порозгонювані по всім усюдам: одні „увільнені", другі позаарештовувані по тюрмах, треті заслані на Сибір та куди там инде, а решта втікла з Росії за границю. Богато таких професорів можна надибати під пору і тут в Америці.

Що тикаєть ся висших шкіл аж до унїверситетів, то після втихомиреня ся революції усї студенти щиро сердечно взяли ся за науку. Вони кинули ся до ньої як голодні люди до горячої страви. Але-ж за такою наукою студентам прийшло ся прожити не довго — всего один рік. В сім році опять почали ся студентські страйки. В перших днях жовтня студенти унїверзитетів, академій і інститутів скликували віча, на яких порішили застановити занятя на необмежений час як протест проти поступків мінїстра просьвіти, Шварца. Поводом до сього протесту послужили циркулярі, котрими він знищив всї ті унїверзитетські права, які в годину революції сї унїверзитети дістали. А були се такі права: Нї сам мінїстер нї через своїх урядників не може вмішувати ся в унїверзитетські дїла. Тими дїлами управляють професори і студенти самі. В унїверзитет слухати викладів допускає ся всякий, хто хоче, так мужчини як і жінки. Студенти мають право орґанїзувати ріжні союзи, як просьвітні і економічні. Студенти мають право вибирати свою старшину, яка веде переговори з професорами в справі ріжних унїверзитетських дїл. Професори самі в поміж себе вибирають ректорів унїверзитету і збір професорів затверджує кандидатів на професорів і т. д. І ось сї всї права став нищити мінїстер просьвіти. Студенти побачивши, що мінїстер усе хоче привернути на старий лад урядили страйк.

Професори рівнож признали, що циркулярі мінїстра ідуть проти признаних уже давнїйше через правительство прав. Мінїстер обставав при своїм, що він уважає себе в праві і від начатого дїла не відступить. Усе російське правительство, усї мінїстри заявили, що вони будуть тримати руку з Шварцом. І так студентам приходить бороти ся не з одним мінїстром Шварцом, який є любимцем старої цариці Марії, жінки покійного Александра III го, але проти цїлого російського уряду. При таких обставинах є богато таких людий в Росії, що осуджують студентський страйк, який — після їх думки — не може довести до бажаного студентами кінця, а тільки спричинить їм лишні кари і переслїдованя.

Ми не беремо ся осуджувати студентів, а хочемо лиш скільки слів сказати про сї цїли, до яких стремить російське правительство, улаштовуючи сей похід проти шкіл. Перше всього правительство заборонило доступу до унїверзитетів „вольнослушателям", а передовсім „вольнослушательницям", то є таким, які хочуть посїсти унїверзитетську науку, але не мають грошевих засобів записати ся в студенти, або які не посїдають потрібних шкільних дипльомів (сьвідоцтв). І за для чого правительство таким людям ставить перепони до висшої науки? Відповідь на се можна найти в циркулярах, які тому 15 лїт видавало російське правительство. В тих циркулярах російський мінїстер „народньої просьвіти" давав прикази наставникам ріжних шкіл, щоб вони пускали в середні і висші школи (ґімназії і унїверзитети) як найменче „простонароддя" (хлопських синів). „Во се не пристоїть, як син дворянина (шляхтича) і син „кухарки" учать ся в однїй школї". З сього ясно, що російський уряд хоче з науки зробити привілей тільки для шляхти, а народ сельський має лиш давати гроші на удержанє сих шкіл. Така страшна кривда і каже лутшим душою студентам протестувати проти злодїйської полїтики російського уряду. Забороняючи же доступ до унїверзитетів „вольнослушателям", Шварц, а тим самим і російський уряд не хоче допустити до шкіл хлопських синів.

Потім правительство визначило стипендії студентам, а сї стипендії роздавало ся по протекції. А у кого ж більша протекція, за ким „сильнїйші плечі" як не за дворянином? — Се ясно. При видачі стипендій дамагають ся студенти права, що-б вони могли вказувати того, кому потрібна „найбільше поміч.

З другої сторони правительство веде боротьбу не тільки проти допущеня синів простого люду на унїверзитети, але домагає ся і сього, щоб професори подавали так науку, як прикажуть з департаменту полїції. Як звісно сей департамент на се істнує, щоб боронити царського самодержавія, який люд довів до краю нужди і горя. Отже від професорів жадав сей уряд, щоб вони в научних викладах держали сторону кровавого царського уряду. Коротше: правительство робило з професорів жандармів. Мінїстер

народньої просьвіти казав: „Нам учених професорів не треба, а треба відданих правительству слуг." Така політика довела до сього, що лутшим професорам прийшло ся виїхати за границю, а в російських університетах лишили ся самі недоуки: але за се вони були покровителі і лакеї правительства. Студенти довго протестували проти таких професорів. І тільки в час революції вони добили ся того, що професорів назначали не міністер, а вибирала професорська рада. (Так водить ся в цілім сьвіті — Пр. Ред.) В російські університети вернули найлíпші професори. Правительству, коли воно дістало власть опять в свої руки, були нові університетські порядки дуже не по нутру, бо вони не служили його цілям, а тільки цілям правдивої науки. І от правительство положило на них свою важку руку. Поки що, воно не відняло еще від університетських професорів права, самим управляти університетськими ділами, вибирати з поміж себе ректорів (головних начальників) і назначати нових професорів. Воно зачало від нищення студентських прав. Передовсім заборонило закладати студентські товариства, студентських старостів (старшину) і заборонило доступ „вольнослушателям". Але правительство на сім не зупинить ся. Воно піде дальше і стане відбирати права професорам. А зачало воно від студентів лише тому, що хоче між одних і других засіяти незгоду, щоб не було сильного, спільного, одноцушного протесту. Також і тяжко було-б найти відразу професорів. Тому то буде їх викуровувати постепенно. Сегодня одного, завтра другого, а потім такой доведе університети до того, що вони опять стануть філіями поліцейського департаменту.

Так то хлопоче ся російське царське правительство про просьвіту народу. І не диво, що прозвано російське міністерство просьвіти міністерством „народного помрачения".

Л. Герус.

А. Ц-ий.

РОБІТНИЦЬКЕ — ПИТАНЄ.

Консумційні спілки.

Коли усі робітницькі спілки, про які до тепер була мова своєю остаточною цілю завсігди мали побільшити доходи робітника, то зовсім природно, мусіла витворити ся і відворотна форма таких спілок, з цілю зменшити розходи робітника. Величезну вагу консумційних спілок признає днесь з'орґанізоване робітництво усього сьвіту. І хотяй вони вправді — так як заводові спілки — не служать виключно інтересам робітницької класи, то все однак приводять із собою такі обставини, які робітницькій справі виходять тільки в хосен.

Одиноквий примір викаже наглядно, о які то суми розходить ся, як що товари робітники купують не кождий з особна, але гуртом.

Беремо тут під розвагу дві робітницькі родини в Німеччині,*) одну біднійшу (І.) і другу засібнійшу (II.) При закупні товарів у товариській консумційній крамниці вносили кошти за споживчі артикули в тиждень:

у І. 6.19 марок, або на рік: 321.88 м.

у II. 8.97 марок, або на рік: 466.44 м.

Спілкова крамниця (систему Рочдейл) після своїх статутів звертає при кінци року з заплаченої суми за товари своїм членам певний процент. В нашім случаю І. звернула 17.70 марок, (5½ проц.) а в случаю II 25.62 м., так, що побираючи в спілковій крамници коштувало жите на цілий рік родину І. 304.18 м. а II, 440.79 м.

Побираючи ті товари в приватнім склепі платила в тиждень родина: І. 7.30 марок, або на рік 379 60 м. II. 10.24 марок або на рік 532.48 м.

В першім случаю заощаджено в рік 75.42 марок, в другім 91. 69 м.

Тільки заощаджує одна родина. А які то суми робить, коли возьме ся в рахубу тисячі, то на се хиба не треба і вияснень.

Такі споживчі або консумційні товариства-спілки перші повстали в Анґлії.

В році 1843 ґрупа ткачів міста Рочдейл під впливом безробітя і нужди зійшла ся одного осінного дня на нараду як зарадити лихови. Тут зроблено початок першій спілковій крамници і від тепер усі такі, полягаючі на спілкових засадах крамниції, називають крамниціями систему Рочдейл.

З початку було усего лиш 28 душ. Рішили они кождого тижня складати по 2 пенси (4 центи), призначили колекторів, які ходили і збирали ті вкладки. За рік назбирало ся до 120 дол. а число членів збільшило ся до 40. За зібрані гроші відкрито дня 21-го грудня 1844 року крамницю. Крім муки і масла першого дня не було там ніяких иньших товарів. З початку торговля вела ся тільки вечерами і то лиш що понеділка і що суботи. По черзі один з членів спілки був приказчиком а другий касієром.

Рочдейльські ткачі закладаючи крамницю не дбали лишень про се, щоби мати якийсь зиск. В статуті було сказано, що товариство 2½ проц. своїх зисків дає на просьвітні ціли, на заснованє шкіл, читалень і бібльотек. Пертогож дня разом з крамницею відкрито і читальню. Уділ після статуту назначено на 5 дол. Більше як 4 уділи не міг ніхто мати. Вступне вино сило наших 25 цен. Щоби вступати в члени товариства досить було заплатити вступне, а сума уділу удержувала ся з дівіденди, висота якої залежала від скількости закуплених товарів. То значить член не платив уділу, а лиш мусів купувати товари в спілковій крамниці. По році віддавано йому, або задержувано на уділ 5½ проц. від тої суми, яку він протягом цілого року заплатив в крамници за товари.

Завдяки чесній господарці та щирому заінтересованю ся тою справою усіх членів, товариська крамниця стала добре розвивати ся. За три місяці стали продавати чай і тютюн, за два роки продавали вже і масо. Число членів чим раз більше росло. За кілька років товариство заснувало пекарню, а 1850 року млин. Пізнійше товариство стало будувати дешеві хати для робітників. Тепер рочдейльське товариство має розкішний центральний будинок на одній з головних вулиць, якого ціна доходить до 100.000 дол. і крізь по місті богато своїх філій. Крім центрального маґазину товариство мало в 1904 році 39 філій, пекарню, різню, кравецьку майстерню, фабрику тютюну і лічницю. Від 1844 р. до 1904 товариство спродало товарів за 44.680.000 дол. а чистий зиск виносив 6.320,540 дол. Дивіденду ділено відповідно до того, хто скілько зробив покупок в маґазинах товариства, (а не відповідно до уділів:) яка виносила від 10 до 17 проц. Бібльотека товариства з 20 філіями має до 20.000 томів книжок. Річний оборот товариства в 1904.1906 р. виносив 1.399.-220 дол., чистий зиск 63.-560 д. Членів було 13.491 з уділовим капіталом 1.339.-755 дол.

З Рочдейл сей спілковий рух переніс ся на другі міста Анґлії а потім до Шотляндії і Ірляндії.

В 1906 р. було всього в цілій Анґлії 1457 споживчих товариств з 5.153.175 членами і уділовим капіталом 26.077.174 фунтів штерлінґів (130.385.870 долар.) Днесь споживчі товариства обхоплюють більше ¼ части усього населена Анґлії і вони задовальняють майже усі потреби членів. Ті товариства не тільки продають крам, але і виробляють на своїх власних фабриках більшість продуктів споживаних членами.

Всі споживчі товариства з'єднані в два товариства для гуртових закупок. Метою тих товариств є усунути конкуренцію дрібних торговців і побільшити свій визиску. Для тої мети ці два товариства мають свої філії по всіх кінцях сьвіта: в Данії купує ся молочні продукти, на острові Цейльоні мають свої власні плянтації гербати, 7 океанських пароплавів і т. д.

Послідними роками споживчі товариства починають також на велику скалю зростати і у Німеччині.

Позаяк усі ті товариства стисло перестерігають правила плачення готівкою — тому через виключене можности браня товарів на кредит примушують робітника жити точно після своїх кождочасних доходів. Крім сього вважати їх можна також і примусовими щадницями, позаяк при кінци року кождий член дістає певну дівіденду від закуплених нем товарів — буть що будь значнійшу суму на раз, яку може ужити на закупно потрібних для него річий.

Величезну вагу споживчих товариств пізнали перші робітники Анґлії і завели тісну звязь поміж заводовими робітницькими і сими споживчими спілками. За анґлійськими товариствами починають іти робітники других країв — усюди однак сей рух є доперва в почині. Однак є повна надія, що сей так важний в житю робітників рух в скорі найде зрозуміне і узнане на яке він в дійсности заслугує.

*) Dr. Riehn, „Schriften der Gesellschaft fuer Soziale Reform." 1903. зошит 9.

Торжество в Манчестер, Н. Г.

Наш плеїв до тепер тихонький і смиренький став ся славний на цілу нашу околицю, та у всіх мешканців. Перелом той зробив побут нашого Архиерея, Преосв. С. Ортинського в нашім місті. — Вже перед приїздом Владики всі анґлійські часописи дали знати о нашім торжестві, тож не диво, що не йно ми Русини, але і ціле місто очікувало сего дня.

Зблизив ся день суботи, 17 окт. О год. 4·30 по пол. вже всі братства так руські як і польскі з своїми бандами стояли на поготові на дипі. З ударом 5 ої год. надлетів і станув трен, а з него висів наш дорогий Гість, Преосв. Владика, в супроводі о. Чаплинського і о. Двуліта. На дипі привитали достойного Гостя найстарший сьвященник айрийский іменем Айришів, сьвященник польський іменем Поляків і наш отець дух,. о. Левинський іменем нас Русинів. Коли тілько Преосвященний окружений сьвященьством вийшов на улицю, аби усісти до приготованого керича обі банди (кожда по 24 мужа) вдарили прекрасного марша. Цілий похід виглядав імпонуючо. На переді їхало 12 їздців з синьо жовтими лентами на конях, за ними перша банда і брацтво наше руське, сьв. Покрови. За брацтвом в керичах їхали представителі міста і сьвященники. В послідним керичу запряженім в чотири білі як сніг гарні коні сидів Преосвященний з сьвященниками. За сим повозом йшла друга банда і брацтво польське. Так цілий похід дійшов до чудово прибраної в цьвітя і фани так руської як і американської церкви, при участи несчисленного множества народа ріжних націй. Похід йшов найкрасшими і найголовнійшими улицями міста.

Перед дверима церковними уставили ся брацтва і Преосвященного привитав іменем громади щиро сердечно хлібом і солею предсідатель комітету церк., д. Томко Налесник. В дверох церкви привитав щирими і горячими словами о. парох Левинський. На другий день відбуло ся Архиерейське благословене церкви, якого довершив сам Владика при участи сьвященників. Підчас Архиер. Служби Божої сьпівав місцевий хор під умілою діріґентурою свого дяко-учителя д. Івана Гуцуляка і вивязав ся цілком гарно. Д. Гуцулякови можна поґратулювати, що за короткий час з'умів так хорошо приготовити хор.

Владика з знаною своєю місіонарською ревностию виголосив в Манчестер три проповіди. Одну в суботу вечером, другу в неділю по службі Божій, а третю в нед. на вечірни. Проповіди сї, як всегда і всюда, зробили прекрасне враженє на народі і всіх людях, які йно були в церкви (а були не йно Русини, але й Поляки і Словаки). Ми Русини бачучи се, буласьмо горді, що маємо такого Владику, Поляки і Словаки голосно завидували нам — і коли Владика вертав з церкви за кождим разом всі станули в найкрасшім порядку аж до помешкання сьвященника в чім перед веле наші і польські брацтва і віддали честь Владиці. Банди приґравали ріжні марши.

Коли я так бачив се імпозантне приняте, такий запал і пошану для нашого Владики, зі сторони всіх славянських народів замешкалих в Манчестер і околиці, помимо волі прийшла мені гадка про всяких перевертнів то баламутників мещаского нашого народа, як всякого рода Жаткових, Угринів, Лаврішкинів, Чомпеїв і т. п. не рахую чи вже наших домородних московських рублевичів і схизматиків: Ладиків і Цуциків — та погадав я собі: мій Боже, то чужі уміють віддати честь нашому Владиці і оцінити его — а свої — пожаль ся Боже... ліпше не говорити... Знають лиш з особистої зависти і користолюбія понижати его та бунтовати темний нарід. Але біда їм, коли нарід прозрить!

Що головно треба признати нашим людям в Манчестер то то, що дуже красно сприняли ся між собою — і ся хоч невеличка громада розвиває ся прекрасно і в короткім часі стане самостійною парохією. Головним товчком сего есть тамошний сьвященник о. Юліян Левинський, який знаний еще в краю (як парох Потутор коло Бережан) зі своєї душпастирської ревности і свого чесного, сталого характеру — потрафив з'єднати собі людей так, що працюю між ними на поли церковнім і політичнім знаменито. Першими, що допомагають о. Левиньскому в праци есть безперечно д. Юрко Голодиньский голова брацтва сьв. Покрови належачого до Союза. Сей чоловік дуже енерґічний і діяльний, а що сам дуже чесний і прикладний дуже много добра робить між людьми для церкви і парохії і брацтва. Дай Боже в кождій парохії таких як найбільше. За д. Голодиньским поступають д. Наколесник, Гуцуляк і всі особлише комітетові, котрі дуже прислужили ся в Манчестер. А вжеж найбільше підносить наших Русинів в Манчестер се, що купили площу на церков, (де тепер власне побудували церков і помешкане для сьвященника) не десь далеко за містом, або в брудній части міста, як то часто робять наші Русини, але умістили ся на найкрасшій улици міста. Винайшли корнер, по обох боках прекрасні, великі, широкі улиці висаджені деревами, а серед гарних, високих, богацьких домів поставили церков. Честь за се цілій громаді і першому пароxови, який не мало також в сім ділі прислужив ся, хоч він днесь вже в старім краю: о. Винарськову.

За приміром Манчестер і многих добрих, чесних громад йдім всі сьміло на перед, ґрупуймо ся коло церкви, закладаймо школи і читальні, основуймо брацтва і вписуймо до единої нашої щиро руської орґанізації, Союза, — просьвічаймо ся і тримаймо ся разом, — говім від себе на сто вітрів всяких баламутників, чи они цареславні, чи протестантські, а нарід наш стане високо і знайде пошану і у иньших народів Америки.

Очевидець.

H181

— Подаю до відомости, що моя адреса теперішна єсть напротив самої церкви:
Rev. N. Pidhorecki,
329 East 20 Street,
New York, N. Y.

„SVOBODA“
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
Little Russian Nat'l Union of America.

Rev. P. Poniatyshyn, Superintendent.
411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Anth. Curkowskyj, editor.
184 Hudson Str., New York.

K. Kirczow, manager.
184 Hudson Str., New York.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the Post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“
часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців...$2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців.....$1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда з горн.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисі, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Поміч безробітним.

З Европи доходять тепер безнастанні вісти, що усюди в наслідок безробітя панує поміж робітниками страшна нужда. Передовсім такі вісти доходять з Анґлії, де 15 до 20 процент усіх робітників лишило ся під пору без праці.

Рівночасно однак подають телеґрами, що в великих містах Німеччини радять над способами і средствами як запобічи лихови. В Берлїні доконано обчисленя безробітних, щоб тим способом лекше знайти якийсь вихід з сього положеня. Другі міста Німеччини поухвалювали уже для безробітних, або средства для безпосередної помочи грішми, або посередну принайменче поміч через розпочате ріжних публичних робіт. В Анґлії, в Льондонї се саме. Одним словом в старій Европі, де лиш дають ся відчувати наслідки кризи, старає ся уряд, управи міст і громад, будь що зробити, щоб дати якусь поміч нещасним.

А у нас, в Злучених Державах?!

І тут безробіте все еще велике, більше як хто може думає. Воно тут, навіть після урядових викавів, є далеко значнійше, як в Европі. Після донесень в Европі є 15 – до 20 процент робітників без праці, а у нас, як приміром в стейті Ню Йорк, є 30 процент тільки самих з'орґанізованих робітників без занятя. А число без праці робітників нез'орґанізованих є о много більше. На конференції добродійних товариств, яка пару тижнів тому відбула ся в Ню Йорку, говорено, що надходяча зима принесе для робітників таку страшну нужду, якої еще в сім краю не бачено. Раджено над средствами — але не над средствами, як помочи безробітним, лиш над способами, як вздержати наплив робітників до краю! „Богато — дословні слова висказані на сїй конференції — є таких, що віддавна не мають роботи. Їх ощадности і кредит цілковито вичерпані, вони не мають ні звідки помочи ні ратунку. Нужда їх стане тим страшнійша, що надходить зима.“

І що-ж тут робить ся, щоб помочи безробітним? Чи може управи міст роблять які заходи, щоб принайменче почислити, скільки є безробітних, щоб потом можна лекше зарадити їх недолї? Чи може у вільній Америці ухвалюють ся де публичні роботи, як се робить ся в мілїтарній Німеччині, щоб в сей спосіб дати спромогу голодуючим заробити на кусник хлїба? Чи може дає держава які запомоги зі своїх фондів для запомогових кас робітницьких орґанізацій, як се також діє ся тепер в Німеччині? Чи може в американськім сенаті і конґресі, як се було в анґлійськім парляменті, вели ся довготреваючі дебати над справою безробіття і помочи безробітним?

У нас в сього нема ні тіни! Здаеть ся, неначе б наші управи держав і міст, наші батьки держави зовсім не бачили тої нужди кругом себе; або, як що єї бачать, то певно не знають про се, що є їх обовязком, або, що більше, не хочуть знати про свої обовязки. Вони мають далеко важнійші справи на голові: мусять прецінь відпочати по виборчій кампанії.

Але – – щоб не промахнути ся!.. Такой починає ся у нас зворот на „ліпше“.

Не вже ж, спитаєте, починає наш уряд шклювати ся безробітними!?... Так є. Однак не питайте тільки як...

На найблизшій сесії нюйорської леґіслятури має поставити ся біл (преокт на закон) який завєдить державні робітничі кольонії. Кождий поліцейський судія, має мати власть, усякого арештованого безробітного узнати волокитою і післати на два роки до сих карних робітницьких кольоній на примусову працю. Що се означає, вгадає всякий, який знає вартість наших поліцейських судіїв і який знає, що довго треваюче безробіте мусить в кождого вробити волокиту.

Ка „ветах" також ухвалюють подібні средства помочи „безробітним“.....

В Шікаґо сими днями впав перший сніг і термометер знизив ся на 7 степенів низше нулї. Міське санїтарне бюро поспішило ся видати сейчас відозву, в якій перестерігає ся усїх безробітних, яких зимно приганяє завсїгди під зиму з околиць до міста, щоб вони не важили ся показувати ся в місті, бо їх „приймe ся з отвертими раменами і з щирим привітом умістить ся в мійській вязници!“

У нас, як бачите, з безробітем боре ся уряд при помочи карних кольоній і кримінaлу. Се є „соціяльна реформа“, се є одинока річ, на яку наш уряд міг спромочи ся, щоб помочи безробітним.

Обовязок помочи своїм нещасним, безробітним товаришам, спадає отже тільки на самих робітників. Лиш коли вони самі подадуть собі солїдарну і спільну поміч, лиш тоді зможуть помочи безробітним перезимувати сю страшну, йдучу зиму. Уряд для безробітних не зділає нічого, хиба, що в найліпшим случаю батьків вирве від родин і пішле їх у карні кольонії, або запроторить у тюрму!....

І о ту поміч ми пукаємо до Ваших сердець, братя! Поможіть голодним, безробітним.... Не жадаємо ми зовсїм гроший, ми жадаємо лиш сего, що кождий легко зможе зробити: жадаємо сумлїнного і точного виповненя поданого на 8 ій стороні формуляра і післаня його нам. Де вітворить ся якась робота, сейчас дайте нам про се знати, а ми се оголосимо. Ми сього жадати маємо право, як уже не в імя христіянських, то загально людських ідей а на кождого спадає обовязок помочи в сїй справі.

Відправа

— переученим і недоученим редакторам, півредакторам, аґентам і кириничкам від протестантського орґана „Союз“ і його побратимови цареславному „Поступови“.

Протестантська „часопись“ прибравши ся в чуже імя „Союз“ від самого початку свого народженя — правдоподібно для браку матеріялу — заповняє безнастанно свої шпальти то парохіями, то унїєю, то нашим епископом, то булею, то нашими церквами то „Свободою“, а усе те в надії, що „Свобода“ зачне з ними якусь полеміку і тим підтягне їх бодай на один цаль вище, бо тим самим вони-б мали доказ що уже і ними загал інтересує ся що і они щось значать. „Свобода“ однак уважала низше своєї чести на такі крутарські пашквілї платних аґентів і деморалїзаторів відповідати, і се їх виводило цілковито з рівноваги. Они неначе ті жуки поєдують ся з одної купки в другу і глядають поживи. Тепер беруть ся до Р. Н. Союза до його урядників, ба їм застрягла в горлї бувша компанія „Ruthenian Publishing & Exchange Co.“, котра вже від давна не існує. Але їх обходить найбільше, хто оцінив вартість друкарні Свободи аж на 17 тисяч? З якого фонду урядники Союза взяли сї гроші? Де йде надвижка? Що менажер робить і за що побирає 75 дол. місячно нічо не розуміючи ся на друкарни. Чому маєток Союза зареґістрований на бувшу компанію? і т. д. і т. д. Такими запитами заповнене число 13 і 14 і з тим звертають ся до д. Белї, урядника Р. Н. Союза з Holioke, Mass. Розуміє ся, що д. Беля, не був компаністом ані Головним урядником Союза, та уважає за відповідне не відповідати презвитеріянам. Але я, бувший головний предсїдатель Р. Н. Союза і компаніста R. P. & E. Co. а теперішний монаджер Свободи, як добре обзнакомлений в цілою справою мушу дещо відповісти непрошеним добродіям від презвитеріянської місії.

Отож добр. редактір від презвитеріянського адвертайзменту — прошу до фронту.

Ви, господине Гладик, на резі з боку. Вам можна і особисто усе розяснити, бо Ви прецінь мій сусїд. Отож панцю, слухайте, і даруйте, если би я де в чім помилив ся і не з такою пошаною відносив ся до Вашої особи, як Ваша наука сего вимагалаб, бо я собі такий простий чоловік і належу до того гуртку, яким то Ви так конче хочете опікувати ся. Отже уважайте.

1) Друкарню Свободи купити ухвалили Делеґати на X-ій головній конвенції в Філядельфії, Па., ухвалили купити єї на власність Р. Н. Союза за цїну 16.850.00 і то під таким услівем, що тростісти Р. Н. Союза провірять разом з знатоками, що друкарня дійсно представляє таку вартість. Але Вам паничу до того засі!

2) Знавцї (експерти) оцінили більшу вартість як ся цїна. Які ті знавцї були, то будьте все такой певні, що ліпше розуміли ся на тім як Ви приміром на редаґованю. Ну але Вам і від сего засі!

3) Тростіси Р. Н. Союза купили від бувшої компанії друкарню Свободи. З якого фонду они виплатили сю суму, се не моя річ.*) Але Вам і до сего засі!

4) Всьой маєток друкарнї Свободи перейшов на власність Р. Н. Союза від дня 23-го July 1908 і тим самим, есть зареґістрований на Р. Н. Союз, а стара компанія Ruthenian Publishing & Exachange Co. не існує більше. Але Вам від сего також засі.

5) Що тикає ся вартости, то бувша компанія положила таку цїну, яку заплатила бувшому властителеви, д. І. Арданови, анї оден цент більше, хотяй розвязана компанія за час свого існованя закупила деякі річи і урядженя. Єсли були-б тростіси не купили друкарнї Свободи, то Свобода мала бути і на дальше орґаном Союза. Так рішила конвенція делеґатів, які були сьвідомі і чесні люди і не хотїли людскої кривди. Они знали, що сю Свободу виплекали члени Р. Н. Союза, що Свобода згуртувала і розбудила житє наших галицьких робітників і тому для них ся Свобода представляла неоцінену моральну вартість. Они не мали на цїли зміняти фарби, як не причком Ви, пане Редактор се зробили, що набралисьте від людий тяжко запрацьований гріш на Ваш перший „Американьский Голос“, а потім збанкруталисьте і коли дісталисьте добрий „форшус“ від презвитерян, то розпочалисьте нову „ґазету“, не турбуючи ся кривдами старих спільників і передплатників. Ви щоб загородити їм дорогу доходити своїх слушних претенсій, нову часопись охрестилисьте чужим іменем „Союз“, (треба було додати презбитерянський. Пр. складача) і есьте вже зовсїм спокійні. Але чи се чесно, то Вас се не інтересує. Сей, хто вложив удїл в „Амер. Голос“, не може мати претенсії до „Союза“. От, який з Вас добродій, прихильник і опікун того народа, за який так розпинаєте ся. Але прийде час, що за таке добродійство люди відповідно Вам і подякують.

6. Яку користь мають члени з сего, що „Свобода“ есть власностию Р. Н. Союза, то Вам відповідати хиба шкода, коли Ви сего самі не годні ніяк второпати. Але і від сего Вам засї — бо Ви не член!...

7. Що до менаджера, яку він чинність сповняє в редакції та що він не розуміє ся на друкарни а побирає 75 дол. місячно, то панцю редактір, Ви про се не компатентні судити. Я був менажером через 4 літ в орґанізації Р. Н. Союз, отож люди і делеґати мали нагоду мене пізнати і оцінити та не завели ся на моїм менажерстві. Вони оцінили мою працю, і не боялись поручити менї управи друкарнї „Свободи“, і я за мої чинности і труди як менажер відповідаю перед контролею Р. Н. Союза і перед конвенцією, яка мене поставила на сей уряд — а не перед Вами і тому Вам панцю і до сего засї. Не пхайте Вашого носа там, де йому не місце і до чого не маєте права. Засї Вам і до других справ, котрі ту не виміняю, бо ми не Ваші, а Ви не наш. Ви прикрившись українським плащиком, пішли в найми до презбитерян, стали ся зміннико м і відступником, плюгавите найкрасші і найідеальнійші чувства нашого чоловіка. Ви взяли ся за той самий батіг, яким воюють кнутолавники і їм помагаєте наш бідний народ заганяти під ярмо деспотизму. Ви для американсько - української суспільности стали червяком, яких не бракло у нашого народа віками і який мимо того розвинув ся перейшовши над ними до порядку денного. Так само буде і з Вами, тим більше, що між Вами а чорносотенцями нема ніякої ріжницї.

Се є для Вас відправа — та більше з Вами нема до діла!

К. Кирчів
менаджер друкарнї „Свободи“.

*) Mr. редактор, коли цікавий се знати, то може заглянути до справоздания Голов. Уряду Р. Н. Союза за місяць липень 1908 р., оголошене публично в 38-ім числї „Свободи“ на стороні 7-ій. Там є ясно сказано з якого фонду заплачено друкарню і для нікого се не є тайною, крім добр. редактора „Союза“.— Прим. Ред.

Хто вони є?

З нашими доморослими „москалями“ в Галичині чиста морока: сараки самі не годні второпати чим вони є. Ще вчера, на славяньскім з'їздї в Празї урочисто запевняли всїх Славян, а за ними і цілу Европу, що в них пливе чиста московська кров і що вони і москалї то адін народ, язик, і т. д. Нинї, перед польським соймом в Галичині божать ся на всї свої сьвятощі, що кацапи з Москалями не мають нічо спільного, що вони вирікають ся того, що вчера уважали за свої сьвятощі, злизують се, що вчера наплювали.

Було се так. Підчас засїданя львівського сойму дня 10 го жовтня прийшла на порядок справа помноженя українських ґімназій в Галичині. В тій справі іменем „старорусскої партії“ забрав слово посол Король. Він говорив: „В тій хвилї, коли говорю про руські школи звернені на мене очи цілого сойму. Бо як-же се, чоловік що належить до так званої „старорусскої“ партії, котра виписала на своїм прапорі єдність русского (російського пр. ред.) народу з народом руським (українським пр. ред.) жадає руських шкіл!?“.. — Користаючи одже з тої хвилї, бесїдник, щоб ясно зазначити своє становище так заявляє: (дословно).

„Признаю єдність руського народу, але лишень культурну, (одже не народну єдність пр. ред.) а се не виключає того, що спочуваю себе Русином і ніколи не був Великоросом, **Росіянином чи там Москалем.** Руська мати мене родила, по руськи до мене говорила і руські сьпівала менї пісні, тому люблю мою мову і признаю, що лише в тій моїй матерній мові можна навчати мій нарід! Ми погорджуємо тими що беруть російські рублї.

Також противимо ся вся кій пропаґанді на поли релігійнім, коли ходить о перетягане в обряду грецького на латинський, як і тоді, коли ходить о пропаґанду православія!..."

Так сказав іменем кацапської партії єї „депутат", др. Король на засіданю галицького сойму, в суботу, дня 10 го жовтня с. р.

І тепер заходить питане: хто властиво е кацапи. Бо вони що два тижні причисляють ся до иньшого народу. Раз е москалями і вирікають ся Русинів, другий раз е знову Русинами а вирікають ся москалів, а незадовго хиба, причислять себе до кафрів або ескімосів, коб сї лише наставили немножко деней.

Ой нема то такой, як кацапська совість: чисто наче ґума — куди хоч, то еі натягнеш.

Хто мудрійший?

Стоїть купа людий. Малі і великі, старі і діти. Заступили цілий стріт—нікуди перейти. Руки до гори підносять і щось голосять. Що ее!? Чи який припадок, чи сальвіші молят ся, чи які вбори політичні? Ні! Се бородатий батюшка московский, аґітуе ва царославіем між москалями від Ґорлиць.

Ну, а чогож вони руки до гори вносять? Ну якто чого?—щоби лапати аґітацію. Іґі—скажете— а хтож чував, щоби аґітацію лапати руками?—Аґітованя слухае ся ушима. Ну так. .... аґітованя людського, але не московського, Батюшка знае добре, що словом не вдіе нич в горлицькими москалями, тому взяв ся на спосіб: станув собі коло італіянського стенду в овочами, накупив яблок і гнилиць і став метати ними на всі сторони. Горлицькі москалики повбігали ся сейчас всі і нуж драти ся за яблоками, якби в місяць нічого не іли. Батюшка підкидуе їм по одному, тай приговорюе, прихвалюе царя і его віру....

Нарід всякий здержуесь і дивить ся на комедію, англики вдвигають раменами і підсьміхають ся. Позаду стоївь кум Ваньо із кумом Фецьом.

Но внате куме — каже кум Фецьо—одказуют юніяти на батюшків, а я гадам, что до них спристати не так барв злі—чловеку все да что достанет ся—га?

Та лем як?—відказуе кум Ваньо—оні шур веце на нас спендуют, як од нас достанут.

Кум Ф. О якби ніт! Таколиси то цілий мішок кендів до нашої галї принесли То таже стоїть пінявї....

О Yes—потакуе кум Ваньо і роззявивши широко пику хотів вдаесь щось дальше говорити, но в тім на похвалу аґітуючого батюшки, як раз спора ґрушка вилетївши в рук батюшки, петрафила в капелюх а відбиваючись о Ванів ніс, впала як бомба на землю поміж обох кумотрів. Куми розкочились а відтак—грям оба рівночасно на землю за ґрушкою.

Таке ділось в неділю вечером на два дни перед виборами на нового президента, дня 1 го Nov. с. р. в Jersey City, J. N. при фері, недалеко від пенсильванійського дипа.

В старім краю лемко, коли хотів зловити конину то брав в руку решето з вівсом, або трока сіна і наставлав коневи, тай так его ловив.— А тут, в Америці той сам Лемко дае ловити себе московским батюшкам на дулі, ґрушки, яблока, цукорки та пиво і т. п. Заходить тепер питане: хто мудрійший, чи старокраевий лемківський кінь, чи царославні американські москалї від Ґорлиць?

Ъ. Ы.

Новинки.

КАЛЕНДАР.

Падолист.		
19	Ч.	Павла, Алекс., Клавдії
20	П.	Єрона мч., Никандра
21	С.	Мих. Архистрат.
22	Н.	23. Онисиф. і Порф.
23	П.	Ераста. Олїмпа, Орест.
24	В.	Мини Виктора, Стеф.
25	С.	Йоана милост., Пила

— Дня 10 с. м. розпочав ся тут процес проти Фр. Саббія, Е. Тріай, Д. Ґарлей і Е. Ґуф обжалованих о запродуване робітників в неволю. Згадана спілка від року 1905 до 1906 вербувала робітників і висилала їх до Фльориди до будови желїзниці, де їх держано як правдивих невільників. Протягом сього року звабили вони шумними оголошенями около 3000 людий, яких відсилали партіями від 80—145 людий. Ледви таких „заладовано" до ваґону желїзничого в Джерзи Сити, як зачинено їх і від сеї хвилї вони були дійсними невільниками. Пильновано їх незвичайно строго, і підчас цілої дороги діставали денно кусник хлїба і ковбаси, чим мусїли жити цілий день. По прибутю до Фльориди розділювано робітників по ріжних таборах вздовж желїзничої дороги. Сї, котрі потребували одіня, мусїли його купувати за нечувано високу ціну від желїзничої компанії. В наслїдок сего усї були вічно в довгах. День і ніч пильновали їх наставники з набитими револьверами і часто густо батогами підганяли до праці. Наконець одному з них поталанило післати лист з описом страшної нужди і в наслїдок сего уряд розпочав слїдство. Першим наслїдком переведеного слїдства е власне теперішний процес.

— З угорської Руси. Як доносить будапештенська „Недѣля", в селї Терновім мармарошського комітату заведено школу для старших неграмотних. Заслуга в тім ділї місцевого пароха о. Алексія Горзова та учителя І. Мигалки. О скілько звісно, е се перша того рода школа на угорській Руси.

— За літеру „Ѣ". Сими днями в московській судовій палатї розглядала ся цікава справа. 12-го марта сього року присяжний адвокат Котлепов подав просьбу, яку написав без літер „Ѣ" та без „Ъ". І от товариш голови четвертого оддїлу окружного суду написав так на сїй просьбі: „Повернути подателеви, щоб написав грамотно". Котлепов подав на сю резолюцію скаргу в палату. Палата визнала, що так робити не можна було, і постановила приняти просьбу таким. як воно написано.

= Після всякої правдоподібности нафтовий труст не заплатить сьої славної кари 29.240.000 дол. Найвисший апеляцийний суд зарядив поновне розслїджене справи. Як звісно труст засуджено на сю кару за доказаних йому в 1462 случаях переступлень закона через побиране знижки за перевіз нафти на желїзницях. За кожде переступство в такім разї накладає право найменчу кару 1000 д. а найбільшу 20.000 долярів.

= Місто Ню-Йорк стоїть на порозі банкротства. Розходи перевисшають доходи о кільканайцять міліонів. Перед 10 літами буджет міста виносив 70 міліонів долярів, сего року піднесено його до 140 міліонів, отже о 100 процент. Тимчасом населене міста зросле всего о 33 процент. В наслїдок сего мусить місто піднести податки за чим — річ природна — піде еще більша дорожня.

= Дня 15-го с. м. в Пекині, столици Хин померла хинська цїсарева — вдова, яка в дійсности була одинокою пануючою в Хинах. Непочитальний цїсар помер день перед своєю матерню. Хинський престол засів пять лїтний князь Ву-Вей. Ходять поголоски, що обое пали жертваки трутини.

= Як доносять послїдні вісти настрій населеня Боснї і Герцеґовини стає що раз то грізнійший. Обавляють леда день вибуху повстаня населеня невдоволеного з цивілїзацийної місії Австрії. Ґарнїзон австрийський в Требініє скріплено о 10 тисяч людий. Позаяк уряд обавляє ся нападу Чорногорців на загарбані краї, тому усюди на чорногорській границі позакладано підземні міни. Рівнож і можливість війни з Сербією еще зовсім не усунено. Австрія загрозила, що наколи сербське населене не перестане провокуючо зоховувати ся, то буде мусїла вхопити ся найрадикальнійших средств, то є війни.

= В Monongahela, Pa. дня 16-го с. м. підчас спусканя ся до майни, зірвала ся линва і 6-ох майнерів спавши з високости 25 стіп погибло на місци. Один вийшов тяжко покалїчений.

= Дня 12-го с. м. в Бруклині зараз по 6-ій годині вибухнув огонь в Парк-театрі на Фултон стр. На щасте було власне по представленю і уся публика вийшла вже була з будинку. Загальну шкоду оцїнюють на 125.000 дол.

= На Cypres Hills цвинтари в Бруклині розпочато онегди розкопувати гроби 147 похованих там Хинців, яких мають відвезти до їх відчини. Послїдний раз перевезено хинських небіщиків перед 7-ома роками.

= В місті Dodden, 10 миль від Cansas City, Mo. дня 12-го с. м. вилетіла з невислїдженних причин фабрика пороху в воздух. В фабрицї під пору був лиш оден чоловік, який згинув на місци. Крім сего в наслїдок вибуху зістав знищений потяг желїзничий, стоячий на шинах недалеко фабрики. 35 пасажерів поранено. Загалом вибух знищив три будинки, виряджуючи матеріяльної шкоди на суму 25 тисяч.

= Як осторога для властителів так званих „Commutations Tickets" на желїзницях, нехай послужить запавший недавно присуд окружного суду в Alabama. Один чоловік з Мемфіс, Тенн. пожичив свій тікет свойому товаришови. Желїзничий кондуктор, який особисто знав властителя тикету зробив донос про переступлене міждержавного торговельного закона. Суд засудив так властителя тікету як і його приятеля по 2.000 дол. кари. Таке саме право існує і в Ню Джерзі, а богато робітників занятих в Ню Йорку а мешкаючих в стейті Н. Дж. уживає сих місячних тикетів.

= Федеральні чекарні гроший в Філядельфії, Сан Франціско і Денвер почали бити дня 5-го с. м. нові золоті пять-долярівки, які суть зовсім відмінні від теперішних. Лишить ся на них лиш давна напись: „In God we Trust".

= Найлїпше узброєним чоловіком в Европі є болгарський король Фердинанд І. Його спальня є завішена всяким оружем, на всіх кріслах, фотелях і канапах лежать пістолети, револьвери, штилети, а навіть боксерські знаряди. Репетієрове оруже має все при ліжку і нікому не вільно его діткнути ся. Фердинанд І. має ворогів перед котрими стереже його пильно поліція. В Софії є 430 шпигунів мужчин і 50 женщин: є все головно Австрийці, дезертири. Дістають пенсії від 100 до 500 франків місячно.

= Вправи в австр. краєвій обороні в 1909 роцї. До військових вправ при краєвій обороні в 1909 р. будуть покликані: 1) асентировані в 1898 р. і резервісти, перенесені з лїнії до краєвої оборони; 2) асентировані в 1899 р. 3) асентировані в 1900 р. 4) асентировані в 1901 р. 5) асентировані в 1902 р. і запасові резервісти до третих вправ: 6) асентировані в 1903 р. 7) асентировані в 1904 р. 8) асентировані в 1905 р. і запасові резервісти до других вправ; 9) асентировані в 1906 р. 10) асентировані в 1908 р. і запасові резервісти до перших вправ; 11) ті, що додатково мають відбути вправи не відбувши їх в минулім роцї. Повисше покликане наступить в двох періодах часу т. є. від половини червня до половини липня і від половини серпня до половини вересня 1909 р. Неактивні вояки краєвої оборони (з виїмком резервістів кавалєрії краєвої оборони), що находять ся в 11 і 12 роцї служби, не будуть в 1909 р. покликані до вправ з виїмком обовязаних до доповненя вправ за попередні роки. Як день покликаня до вправ в першім періоді установлено 14 червня 1909 р., а день покликаня в другім періоді (серпневім) буде пізнійше оголошений. Кождий неактивний вояк краєвої оборони, обовязаний до вправ в 1909 р., може вибрати собі один з повисших речинців, котрий, з огляду на його зарібкові відносини буде йому найлїпше відповідати, до відбутя чотиротижневих вправ.

— Як подають часописи, теперішний президент Рузвельт почавши від 5-го марта 1909 має стати співредактором тижневника „Outlook". Від видавництва має побирати 30.000 дол. річної платнї.

— В місцевости Atlas, Pa. обняв уряд почтаря Русин, д. М. Галькович.

— Місто Бостон, Масс. дістало величавий дарунок. Померший там міліонер Ґ. Ф. Паркман записав 4 міліони долярів на розширене і прикрашене міських огородів і парків.

— Як доносить бразилійська українська часопись „Зоря", то в столици Бразилії, Ріо Жанейро лапачі щурів роблять незлі бизнеси. За 6 днів в місяци вересни зловили около 10 тисяч щурів. За зловлене кождого щура місто платить надгороду.

Надіслане.

Від О. Лавришина одержалисьмо дальший спис жертв на справу Павла Германа, як слідує:

Парохіяне з Trenton, N J. $23.10
О. Улицький від себе ... 1.00
О. Улицький від пар. з Jersey City, N. J. 6.00
О. Добротвор від себе.. 1.00
О. Добротвор від пар. з Yonkers, N. Y. 10.25
Мих. Угорчак, від тов. „Гайдамаки", Brooklyn, N. Y. 10.35
І. Панків, П. Черезинський, С. Мазуркевич з Franklin Canada......... 1.50
Ч. 221 в „Соєдин." Masontown, Pa. 2.90
Угро-руска парохія в Perth Amboy, N. J. 52.75
І. Сімонь, Анна Ондік, Ґел. Гучок Perth Amboy, N. J. 2.00
О. Е. Артимович від парох. в St. Clair, Pa. 14.00
О. В. Мірошай від себе 2.00
О. В. Мірошай від парох. в Yonkers, N. Y. 16.15
О. А. Мглей від себе 1.00
О. А. Мглей від пар. з Punsxytawney, Pa. 5.77
О. Н. Стефанович від пар. в Pittsburg, Pa. 14.00
Ч. 194 - „Соєд." Toronto, Ohio 1.00
Мих. Лабаніч скольктував в Coyne, Pa. 3.50
І. Маланчук, І. Гащак, П. Чілїй Wallaceburg, Canada 2.03
О. Вл. Обушкевич від себе 1.00
О. Вл. Обушкевич від парох. в Simpson, Pa. 4.50
О. Вл. Обушкевич від парох. в Forest City, Pa. 4.50
Від Мадярскої Гр. К. парохії в Bridgeport, Conn. 10.20
Парохіяне із Donora, Pa. 9.10
Парохіяне із Duquesne, Pa. 10.50
О. Н. Стецович від парох. в New Salem, Pa. 16.50
О. Н. Дзубай від парох. в Leisering, Pa. 18.09
О. О. Папп від галицких парох. в McKeesport, Pa. 7.00
Бр. Число. 459 „Соєд." в Black Lick, Pa. 4.50
Георгий Біліжняньскпй в Marcus Hook, Pa. 5.92
О. Е. Кубек від парох. в Mahanoy City, Pa. 20.00
О. І. Сабов від парох. в Rankin, Pa. 5.00
О. Вал. Балог від парох. в Whiting, Ind. 9.00
Бр. Число 184 Союза в Whiting, Ind. 3.00
Бр. число 195 „Соєд." Lethbridge, Canada 2.65
Іоан Угрин від числа 26. „Соєд." Homestead, Pa. 5.00
О. Н. Підгорецкій від себе 1.00
О. Н. Підгорецкій від парох. в New York City 10.10
Ник. Ковалишин зібрав на крестинах в Wilkes-Barre, Pa. 3.25
О. Хомик від парох. в St. Louis, Mo. 2.30
Ігнат Ладна Baltimore, Md. 1.50
О. В. Волинець від себе .. 2.46
О. В. Волинець від пар. в Belfield, N. D. 16.54
О. Ник. Чопей від пар. в Wilkes Barre, Pa. 12.00
О. Стеф. Полянський від парох. в Lansford, Pa. 16.60
Бр. число 142 Союза в Elizabethport, N. J. 8.10
О. Понятишин від себе. 1.00
О. Понятишин від пар. в Elizabethport, N. J. 6.83
Іван Париляк скольктував в New Britain, Conn. 5.25
О. Лучечко від себе 2.00
О. Лучечко від парох. в Northampton, Pa. 19.00
Бр. число 33. Союза в Northampton, Pa. 2.00
Бр. число 96. Общества Р. Бр. в New Britiann, Conn 1.20

Разом 417.95
Виказано в 45. числі 338.33
Усего 756.28

Сердечно дякую в імени засудженого за щирі жертви. При сїй нагоді подаю до відомости, що засуд смерти суспендовано і подано відклик до найвисшого суду з жаданем нової розправи. Як справи уладнають ся, подам обширний звіт.

Ще раз сердечно дякую усему Всч. Духовеньству і всїх Братям. Trenton, N. J. 16 листопада 1906

о. Корнилій Лавришин, гр. к. руський парох.

PLYMOUTH, PA. 14 Nov. 908.

Іх Преосьвященьство наш Владика, С. С. Ортинський, приїде до Plymouth, Pa. в суботу на св. Архи. Михаїла 21 с. м. по полудни на місію. Порядок місії як слїдує: В суботу вечером молебень, в неділю Архиерейська Служба Божа, в понедїлок і вівторок о 7-ій годині реколекції (місія).

В честь Іх Преосьвященьства відограє ся „Наталка Полтавка", комедіо-опера в двох діях, І. Котляревского, в суботу 21 с. м. вечером. Початок о 7 год. 50 м. на Armory Hall в Plymouth, Pa. Ціна крісел І-шо рядні $1.00, ІІ-го рядні 50 ц., ІІІ-то рядні 35 ц., партер 25 ц. для дїтей по 10 ц.

Савка Фромель цер. пред.
Лукіян Шеремета дяко-уч.

NEW-YORK N. Y., тов. „Зап. Січ" від. 117 пригадує своїм членам, щоб на місячний мітинґ дня 21-го с. м. явили ся точно о год. 8-ій вечером зі взгляду на дуже важні справи, які мають полагодити ся. За пів години спізненя кара 10 цнт.

П. Ярема пр.
Ст. Гладкий скр.

ALLENTOVN, PA. бр. сьв. Арх. Мих. від. 147 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 22 падолиста о 2 годині по пол. в церковній гали.

Справоздане касове, місячні вкладки і вибір нового уряду.

Взиває ся членів, щоби вирівнали всї свої належитости бо в противнім разї зістануть виключені. Не явивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 кари.

Лука Хемій предс.
Петро Вахна кас.
Стефан Паня секр.

Позір!

Русини зі Скрентон і околиці. „Памятайте на смерть", але і не сумуйте до смерти. Загостіть на 26-го до нас, а пригадаєте собі перше і розженете журбу та смуток. Дня 26-го с. м. відбуде ся у нас благословене місця на цвинтар церкви св. Володимира, на North 7 th. str. Того самого дня відбуде ся порохіяльний баль в Atletic Hall на „South Side". Початок точно о год. 1-ій по полудни. Вечером о год. 7 ій відограють члени товар. „Заокеанська Січ" штуку Бобикевича — „Настоящі". Вступ на баль і представлене, 35 ц., 25 ц. і 10 ц. Дохід на церков св Володимира. Сею дорогою просить комітет всїх Скрентонських Русинів загостити на сї наші сьвята.

Комітет.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Урад „Р. Н. С.“ на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ,
712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Ґут. Кульчицкий
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Андрей Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chesnut Str. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковський, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Андрей Ґела,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока русько народна організація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ життя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А“ (ціле посмертне) $1000.00,
В разі смерти члена кляси „Б“ половину посмертного $500.00
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А“ 400.00 дол.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б“ 200.00 дол.
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.
В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.
Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне
для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money-order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Рух
відділах Р. Н. Союза.

BUFFALO, N. Y. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 15 подає до відомости, що буде принимати нових членів в падолисті від 18—25 літ без вступного, а від 25—35 літ за половину вступного. Усіх братів Русинів просить ся вступати до брацтва і прийти на наш мітинґ, який відбуде ся в суботу по девятім.

П. Лещишин.
К. Федак.
С. Воробель.

ELIZABETH, N. J., Бр. сьв. Володимира від. 65 подає до відомости, що в місяци листопаді і грудни буде принимати нових членів до братства без вступного. Хто з Русинів не належить еще до Р. Н. Союза, нехай користає з сеї нагоди.

Василь Левчак.

NEW YORK, N Y., бр. сьв. Володимира, від. 108 подає до відомости всім Русинам, що принимає членів без вступного в листопаді і грудню. Мітинґи відбувають : ко ..ої 3-ої суботи по першім в гали 46 Ave A поміж 2 а 3-тою улицею. Братство платить 5.00 д. запомоги тижнево в часі слабости а посмертного 100 долярів. Вкладка місячна до братства тільки 50 цнт. Адр. секр. S. Shewciw 530 E. 18th Str.

О. Савицкий, предс.,
А. Скробала, кас.,
С. Шевців, секр.

ST. LOUIS, MO. бр. сьв. Арх. Мих. відд. 14 подає до відомости, що в місяци листопаді буде принимати ся до братства без вступного. Мітинґи відбувають ся в третю неділю в місяци, о 1-ій годині по полудни в церковній Гали.

М. Риджик предс.,
Ст. Макара, секр.

WESTMORELAND CITY, Pa., бр. сьв. Мих. Арх. від. 41 подає до відомости так місцевим як і позамісцевим членам, що на 21. листопада відбуде ся посьвячене двох прапорів бр. По посьвяченю прапорів устроює бр. перший великий баль у Потля Йосифа гали, Westmorelannd City, Pa. Початок о год. 6-ій вечером. Запрашаємо всїх дооколичних братів. Напитки і закуски найдобірнійші. Музика перворядна. О численну участь просить

Комітет Балевий.

LEINSERING, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 59 подає до відомости, що 20-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ, на який кождий член мусить явити ся. Вибір нового уряду. Неявивші ся підлягають карі після статутів.

Ів. Фариняк, скр.

PERTH AMBOY, N. J. бр. сьв. Вас. В від. 168 подає до відомости, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 13-го грудня с. р. Справоздане касове і приниманє нових членів без вступного до бр. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.

М. Белнів, скр.

ALLEGHENY, PA. бр. Усп. Пр. Богородиці від. 56 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 13 Децембра с. р. в Mc Kees Rocks, 40 Ohio str. о годині 1 по полудни в слїдуючим порядком: 1) справоздане касове; 2) місячні вкладки; 3) вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо єсли ні, то будуть викреслені з Брацтва і з Р. Н. Союза. Неявивші ся на мітинґ підлягають карі: урядник 1 дол. член 50 цнт.

Іван Вархоляк предс.
Петро Вархоляк кас.
Василь Копчак заст. секр.

PITTSBURG, PA. бр. сьв. О. Ник. від. 53 подає до відомости що річний мітинґ відбуде ся 13 Децембра, о годині 1½ по пол. На мітинґу будесь принимати без вступного. Кождий член має вирівнати свій довг. Справоздане касове і вибір нового уряду. Кождий член має безусловно явити ся а тілько той, хто мешкає на Плейзі а тикет коштує $1.50 не підлягає карі.

Н. Войтович пр.
Юл. Борсеніцкий секр.
Яков Біда касієр.

McKees Roks, Pa., бр. сьв. Ап. Петра і Павла, від. 146. Подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 20. грудня с. р. з слїдуючим порядком: 1) Справоздане касове; 2) Місячні вкладки; 3) Вибір нового Уряду. Взиває ся членів, щоб вирівнали всї свої належитости, бо в противнім разі зістануть виключені. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.

Стеф. Блажовский, пр.
Іван Фаль, скр.
Йосиф Шорек, кас.

MONESSEN, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 62 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 13-го грудня с. р. на який кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости. На неявивших ся наложена кара 50 цнт. а на уряд. 1.00 дол. Справоздане уряду, вибір нового уряду; кождий член мусить заплатити 25 цнт. за сьвічку брацку. Міт. відбуде ся в гали під церковою на 2-ій ул. (церков угор. Русинів) точно о 1-ій і пів по полудни. Хто прийде по молитві тратить голос. Нових членів буде принимати ся без вступного.

Н. Сивик, пр.
Дм. Цуприк, кас.
В. Сивик, скр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балїв, представлень, сходин і т. п. друкує в "Свободі" по цінї одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює братство сьв. Івана Хрестителя
дня 21-го листопада с. р.
в гали Просьвіти на 7-ій улици
S. S. Pittsburg, Pa.

Дохід призначений в половині на церков сьв. Ів. Хрест. а в половині для брацької каси. Баль триває від 3-ої години по пол. до 11 і пів в ночи. Вступ для мущин 50 цнт., для жінок 25 цнт. Запрашає ся як найсердечнійше усіх Русинів і Русинок, а за добру забаву ручить

-7 Балевий Комітет.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює брацтво сьв. Прор. Ілії від. 28 Р. Н. С. на дохід нової церкви в Маганой Плейн, Па. дня 25-го листопада с. р. в гали Менґера в Mahanoy Plane, Pa. Початок о год. 6-ій вечером. Вступ для мушин 25 цнт. для женщин вільний. Музика знаменита. Запрошує ся на сей баль усї так місцеві як і околичні братства та Русинів і Русинок За комітет.

О. Муха пр.
І. Стец кас.
6—7 Н. Пустельник, скр.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює Бр. сьв. Івана Кр., від. 121 в Trenton, N. J. в середу, 25 листопада 1908 в Анчака гали на S, Broad Str. Початок о годині 7 вечером. Вступ від особи 25 цнт. Добра музика і сьвіжі напитки. За добру забаву ручить Комітет Балевий. На сей Баль запрошує ся всїх охочих Русинів.

Стефан Врабель пред.,
Іван Паславский секр.

НА ЗАГАЛЬНЕ БАЖАНЄ ДРУГИЙ РАЗ

СВЕКРУХА

ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

комедія в 3-ох діях А. Лопатиньского

устроюють Бр. сьв. Володимира і Нюйорський Боян,

в суботу дня 21. листопада с. р

в Manhattan Lyceum, 66–68 E. 4 Str., New York.

Особи:

Іван Кушнір, мол. ґазда .... п. І. Заплатинський.
Анна, його жінка .... п. Т. Шпільфоґель.
Горпина Баландиха, еї мати .... п. Мельник.
Петро, син Горпини, пар. .... п. Драган.
Доня, вихов. Кушнірів .... п. Шпільфоґель.
Амброзій Заціравський, писар .... п. В. Лазаревич.
Гринько Ронґуш, ґазда .... п. М. Нижникевич.

Річ діє ся в хат і Кушнірів в нашім часї.
Режисер, управитель музики і хору п. М. Гундич.
Орхестра п. Г. Смоленського.

Ціна крісел: 1-поряднї по 75 цнт., 2 го рядні по 50 цнт., 3-то рядні по 35 цнт., місця стоячі по 25 цнт.

Початок точно о год. 7.50 вечером.

По представленю БАЛЬ і „Почта любови.“

Усїх Нюйорських і позамісцевих Русинів і Русинок просить ся о численну участь.

(46 47) КОМІТЕТ.

ТРЕТИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює братство сьв. Володимира від. 65 дня 21-го листопада с. р. в Singer Hall, Elizabeth Ave., Elizabeth, N. J. на дохід брацкої каси. Вступ 25 цнт. Початок о 5 год. вечером. Всї члени братства мусять явити ся. За добру перекуску і першорядну музику ручить 44-7

Комітет.

ХТО ЗНАЄ

де є Йосиф Мельник, з Блюдника, пов. Галич, Галичина. Обіцяв одній дївчині з нею женити ся, і вона закупила єму і собі одежу, поробила всї видатки на весілє, тимчасом він в послїдній хвилї взяв її з куфра 100 долярів і втїк. Разом дївчина понесла шкоди на 200 дол. Хтоби знав де він є зволить донести (за се дістане нагороду) на адресу:

Fenna Stapinek,
149 2-nd Str., Passaic, N. J.

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ

з теноровим голосом умїючий вести хор, шукає посади. Котра Руська парохія потребує дякоучителя, просить зголосити ся до Редакції „Свободи“. 46—7

ДЛЯ МОНЕССЕНЦІВ, ПА. і околиці. Подає ся до прилюдної відомости, що в Монессен, Па. осїв гр. кат. сьвященник як парох о. Стефан Ващишин. Мешкає під ч. 810, 8-ма улиця, Donovan House, Monessen, Pa 44—7

Руске Бюро Праці!

Маю честь повідомити Родимців, що мій офіс зістав перенесений під низше подану адресу, і що сейчас висилаю до всїляких робіт так в околици як і в місци.

По близші інформації прошу зголосити ся до: 47-51

І. РИКШИНЬСКИЙ,
432 E. 5 Str., - - - New York.

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Мамроша! Всї до одного!
Чужих усїх поминайте,
Тільки свого підпирайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бизнесї все уптивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прошу прийти й переконатись.
Горівки найлучші має,
Бо злих вовсїм не тримає.
Й так віску, комовицю,
Для всїх добру сливовицю,
Арак, коняк, рум, паленка
І кмінківка солоденька;
Вина рівнож всї хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво сьвіже і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Є циґара, щоб курити
Лиш у него тра купити.
Тому Братя, памятайте,
Та до нього завертайте.
А ті, що з контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:

Trof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City, N. J.

АНҐЛЇЙСКО-ПОЛЬСКИЙ І польско-анґлїйский ДИКЦІОНАР.

18.000 анґлїйських і 12.000 польських слів, лучший як усї словарі, докладна вимова, формат 5¼x3 сім осьмих оправлений гарно в шкіру, 256 сторін з азбучним показчиком — коштує всего 75 цнт. Замовляти:

Eug. Hwozdyk
Cherry & Beech
46—9 Mt. Carmel, Pa.

ДОБРИЙ ЗАРОБОК

Кождий може легонько заробити 12 долярів тижнево через розповсюднене нашого російського тютюну.

Пробу висилаємо даром.

Пишіть сейчас залучаючи марку на відповідь до

Russian Tobacco Co.
132 Nassau Str. Room 301
New York, N. Y. 41 8

Хочете добру річ набути а при тім дешево, удайте ся на понизшу адресу. Пишіть по польсько-руський образковий каталоґ і залучіть марку за 2 цнт.

Адреса:

ANIELA ORZECH
6 Sylvan Court, New York City

ВИЙШОВ 9-ий ВИПУСК „УКРАЇНСЬКА МУЗА“

поетичної антології під редакцією

ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА.

Виходить кождого місяця. В антологію входять кращі твори всїх найвидатнїйших українських поетів, починаючи од найстаріших до наших днів, з України Російської, Галичини, Буковини і Америки; всього до 120 поетів. В кожному випуску твори 10 поетів (більше, як по 100 поезій) нових і вже друкованих, з портретами, автобіграфіями і біграфіями поетів, заставками і вінетками. Збірник буде великого формату і матиме до 1200 ст. Ціна 2.00 дол. Гроші посилати на адресу: *Київ, Іванівська улиця 75, Олексї Коваленкові,* або в „Українську Книгарню“, Безаківська 8. 49—7

Русини! Позір!

По послїдній ревізії книг банкових, державні контрольори ствердили, що

German Savings & Deposit Bank
на розі 14-ої і Carson улиці,
South Side,
Pittsburg, Pa.

є одним з найбогатших і найпевнїйших банків не тілько в Пенсильвенії, але в цїлих Злучених Державах. Тому Русини уважайте, де маєте складати гроші на процент, де шифкарти купувати, і відки висилати гроші та де маєте залагоджувати справи військові і нотаріяльні.

З поважанем,
И. Ф. Ерни, А. П. Міллер
А. Бучак, Русин.

Кілька слів правди Ефіальтовому репортерови.

В 41. числі схизматицької ґазети: „Поступъ“ безпідставно напав на мою особу цареславний запроданець репортер, будьтоби я „набазґралъ съ вікраінскою честію отповѣдь на допись тогож репортера напечатаной въ 37 числѣ Поступа“.

Я думаю, що здоровомислячий чоловік, — коли прочитає якусь статю, під котрою суть надто виразно підписані імена тих, що обстоюють за своїм твердженем, себто за спростованем фальшивої клевети, на яку власне спроміг ся безіменний прихвостень цареславія, чи там кривославія, — авторизоване статї припише або всїм тим, що під нею поставили свої імена, або одному з них, а если хоче утвердитись в вірододостойности дотичного жерела, буде слїдити за дотичним автором і доперва розвідавшись про его імя буде з ним полемізувати, нїколи однак не накине ся наослїп на чоловіка, котрий в укладаню статї, чи там відповіди не брав нїякої участи.

Поминувши проте се, що на слова моеї короткої прилюдної заяви чесний автор спростованої дописи, котра так дуже вразила „общерусскаго репортера“, повинен обізвати ся і своїм повним іменем викрити лож і облуду згаданого Ефіяльта, я хочу лише кількома словами заявити публично, якою підлою ложию і фальшом воюють прихвостні Ефіяльтового „раболіпія“.

Єсли безхарактерний чоловік допустить ся якогось нечесного діла, а за тое его публично скартають, то він, щоби видобутись із своеї матнї і умитись перед сьвітом зі свого бруду, держить ся тактики злодія, котрий втїкаючи перед погонею, кричить стрічаючи першого лїпшого невинного чоловіка: „Лапайте злодія“!

Такого власне безхарактерного вчинку допустив ся взглядом моеї особи „кнутославний репортер“, котрого я нїколи не чіпав, анї проти него не виступав, — бо полемізувати з чоловіком, котрий всяку правду вивертає в лож і облуду, а на ослїп накидаесь на цїлковито невинних людий і чіпае ся їх, як слїпий плота, уважаю собі за нечесть. А тих кілька слів поміщаю лиш в тій цїли, аби сьвіт знав, хто чим воює і яких засад тримає ся.

о. М. Лисяк.

Погрудє Т. Шевченка

виконане в ґіпсї, висоти півтора стопи. Цїна 2 доляри без пересилки — можна набути у арт.

GREGORY KUZNIEWICZ,
502 E. 12 Str., New York.

Золота годинна — ланцушок задармо!

Американський зиґарок позолоченою або ніклевою ковертою. Ґарантує ся, що він тримає добрий час і рівнаєсь 10-доляровій годинці. За дармо кому небудь хто спродасть 24 кавалків золотарских виробів 10 центових. Пришліть свій адрес, а ми вишлемо сї золотарскі річи; коли спродаєсьте пришліть $2.40 за спродані кавалки ми вишлемо сю годинку і ланцушок.

CROWN JEWELRY Co. Dept 8
882 Bosworth Ave., Chicago, Ill.

Справоздане касове Руск. Молод. Союза за місяць Вересень 1908 р.

Від	Місцевість	$	c
1	Shamokin, Pa.	7	40
2	Mt. Carmel, Pa.		50
3	Olyphant, Pa.	8	00
4	Jersey City, N. J.	5	65
5	Mt. Carmel, Pa.	2	50
7	McAdoo, Pa.	5	70
8	Elmira, N. Y.	7	60
9	St. Clair, Pa.	4	55
10	Ansonia, Conn.	7	45
11	WaterburyConn.	2	00
12	Yonkers, N. Y.	1	50
14	St. Louis, Mo.	4	75
16	Lansford, Pa.	5	20
18	Seymour, Conn.	2	85
19	Priceburg, Pa.	11	00
20	Jessup, Pa.	3	50
21	Mayfield, Pa.	1	00
23	Homestead, Pa.	4	00
24	Shamokin, Pa.		48
25	Trauger, Pa.		50
26	Belle Vernon, Pa.		50
27	Glen Lyon, Pa.	7	60
28	Mahanoy Plane, Pa.	3	25
29	Rhone, Pa.	4	60
30	Breslau, Pa.	3	75
35	Whitney, Pa.	1	50
36	Scottdale, Pa.	3	35
37	Chisholm, Minn.	4	05
38	Auburn, N. Y.	3	00
39	Syracuse, N. Y.	1	50
40	Scranton, Pa.	1	20
42	Passaic, N. J.	7	15
43	Simpson, Pa.	2	60
45	Philadelphia, Pa	1	75
46	Plymouth, Pa.	9	50
47	Ambridge, Pa.	1	20
48	McKeesport, Pa.	1	75
53	Pittsburg, Pa.	13	80
55	Carnegie, Pa.	2	25
56	Allegheny, Pa.		75
58	Ramey, Pa.	9	25
59	Leinsering, Pa.	1	00
60	Baltimore, M. D.	3	50
61	Dunlo, Pa.		50
62	Monessen, Pa.	3	80
63	Ford City, Pa.	2	50
65	Elizabeth, N. J.	1	50
66	New York, N. Y.		50
67	Butler, Pa.	2	25
68	Ansonia, Conn.	2	00
69	New York, N. Y.		50
70	Jersey City, N. J.	2	65
72	Alden Sta, Pa.	7	60
73	Providence, P. I.		70
81	Baltimore, M. D.	4	26
82	NewAlexand.,Pa	7	75
83	Carnegie, Pa.	1	25
85	Hazleton, Pa.	1	50
86	Olyphant, Pa.		75
87	Lancaster, N. Y.	1	90
88	Cross Fork, Pa.		75
91	McKeesRocks Pa		25
94	NewBritain Conn		25
96	Pittsburg, Pa.	3	75
98	Shenandoah, Pa.	2	00
99	WilkesBarre, Pa.	1	00
104	Perth Amboy, N. J.	4	00
107	Sayre, Pa.	3	25
108	New York, N. Y.	1	25
109	Ellsworth, Pa.		75
112	Newark, N. J.		25
117	New York, N. Y.		25
120	Spangler, Pa.	2	25
121	Trenton, N. J.	23	05
123	Scranton, Pa.	2	00
126	Beaverdale, Pa.		50
127	Buffalo, N. Y.		25
128	Lorain, O.	1	00
129	Sykesville, Pa.	3	25
130	Pittsburg, Pa.	1	00
132	McKeesport, Pa.		75
133	Newark, N. J.		25
136	Carnegie, Pa.		75
140	Youngstown, O.	2	70
144	New York, N. Y.	4	25
147	Allentown, Pa.	1	75
157	Donora, Pa.	1	00
169	Scranton, Pa.		25
172	Saltsburg, Pa.		50

Прихід за вересень с. р. є 280.09
Готівка з кінцем серпня с. р. була.............. 2.010.61
Разом прихід есть 2.290.70

Розхід.

Посм. по бл.п. Анні Лепак (друга часть) 151.00
Платня секретарів 10.00
Подор. і дієта Гол. Уряду в спр. виг. стат. 103.03
Разом розхід за вересень 264.04

Зіставлене.

Прихід за вересень есть 2.290.70
Розхід за вересень 264.04
Готівка з кінцем вересня с. р. есть 2.026.66

Дм. Капітула, предс.
С. Ядловский, фін. секр.
А. Шаршонь, касир.

Справоздане касове „Рус. Нар. Союза" за місяць Вересень 1908 р.

Від	Місцевість	$	ц.	Від	Місцевість	$	ц.
1	Shamokin, Pa.	435	50	103	Export, Pa.	23	20
2	Mont Carmel, Pa.	85	49	104	Perth Amboy,		
3	Olyphant, Pa.	330	20		N. J.	156	86
4	Jersey City, N. J.	137	61	105	Nicetown, Pa.	23	25
5	Mt. Carmel, Pa.	108	75	106	Chicago, Ill.		
6	Brownsville, Pa.	133	40	107	Sayre, Pa.	71	45
7	McAdoo, Pa.	214	50	108	New York, N. Y.	96	80
8	Elmira, N. Y.	63	15	109	Ellswoth, Pa.	45	75
9	St. Clair, Pa.	102	75	110	Leetsdale, Pa.	41	05
10	Ansonia, Conn.	125	40	111	Allegheny, Pa.	17	35
11	Waterbury,			112	Newark, N. J.	14	15
	Conn.	41	45	113	New Florence, Pa.	43	28
12	Yonkers, N. Y.	109	15	114	Dunmore, Pa.	68	15
13	Troy, N. Y.	39	70	115	New Philadelphia		
14	St. Louis, Mo.	132	00		Pa.		
15	Buffalo, N. Y.	44	50	116	Chisholm, Minn.	21	65
16	Lansford, Pa.	309	80	117	New York, N. Y.	39	55
17	West Pawlet, Vt.	30	45	118	Pittsburg, Pa.	13	50
18	Seymour Conn.	42	05	119	Latrobe, Pa.	50	75
19	Priceburg, Pa.	114	95	120	Spangler, Pa.	75	75
20	Jessup, Pa.	97	90	121	Trenton, N. J.	219	15
21	Mayfield, Pa.	24	25	122	Trenton, N. J.	73	53
22	Manown, Pa.	4	35	123	Scranton, Pa.	217	25
23	Homestead, Pa.	58	50	124	Ormrod, Pa.	60	70
24	Shamokin, Pa.	28	35	125	Chicago, Ill.		
25	Trauger, Pa.	77	60	126	Beaver Dale, Pa.	43	75
26	Belle Vernon, Pa.	56	55	127	Buffalo, N. Y.	18	85
27	Glen Lyon, Pa.	76	65	128	Lorain, O.	18	85
28	Mahanoy Plane,			129	Sykesville, Pa.	75	18
	Pa.	196	60	130	Pittsburg, Pa.	30	25
29	Rhone, Pa.	42	40	131	Buffalo, N. Y.	5	80
30	Breslau, Pa.	125	30	132	McKeesport, Pa.	49	60
31	Eleanor, Pa.	55	10	133	Newark, N. J.	12	55
32	Trauger, Pa.	71	05	134	Ernest, Pa.	54	56
33	Northampton, Pa	—	—	135	Smoke Run, Pa.	138	64
34	Old Forge, Pa.	26	10	136	Carnegie, Pa.	34	15
35	Whitney, Pa.	55	04	137	West Seneca, NY.	15	85
36	Scottdale, Pa.	52	20	138	Philadelphia, Pa.	11	10
37	Chisholm, Minn.	81	05	139	Oil City, Pa.	36	25
38	Auburn, N. Y.	117	53	140	Youngstown, O.	62	65
39	Syracuse, N. Y.	74	60	141	Little Falls, N. Y.	20	45
40	Scranton, Pa.	180	90	142	Elisabeth, N. J.	34	61
41	Westmoreland,			143	Windber, Pa.	67	55
	Pa.	62	00	144	New York, N. Y.	33	75
42	Passaic, N. J.	89	84	145	Altoona, Pa.	30	45
43	Simpson, Pa.	53	35	146	McKees Rocks,		
44	Mt. Carmel, Pa.	15	30		Pa.	21	75
45	Philadelphia, Pa.	69	85	147	Allentown, Pa.	30	45
46	Plymouth, Pa.	244	40	148	California, Pa.	34	15
47	Ambridge, Pa.	91	95	149	West Seneca N.Y.	22	25
48	McKeesport, Pa.	170	40	150	Irwona, Pa.	20	35
49	Powhatan, W.Va.	23	20	151	Allentown, Pa.	8	80
50	Desloge, Mo.	16	75	152	Homestead, Pa.	62	5[illegible]
51	Yatesboro, Pa.	53	00	153	Berwick, Pa.	24	[illegible]
52	Holyoke, Mass.	71	50	154	Dunmore, Pa.	49	30
53	Pittsburg, Pa.	332	10	155	Perth Amboy,		
54	Terryville, Conn.	19	15		N. J.	23	60
55	Carnegie, Pa.	121	30	156	Chattaroy W. Va.		
56	Allegheny Pa.	54	55	157	Donora, Pa.	49	99
57	Cohoes, N. Y.	26	10	158	New Kensington,		
58	Ramey, Pa.	166	55		Pa.		
59	Leinsering, Pa.	36	50	159	Herkimer, N. Y.	42	20
60	Baltimore, Md.	17	70	160	Jamaica, N. Y.	32	66
61	Dunlo, Pa.	110	05	161	Tower City, Pa.	26	66
62	Monessen, Pa.	103	49	162	Scranton, Pa.	20	95
63	Ford City, Pa.	115	95	163	Edmonton, Alta.,		
64	Gradatim, Pa.	7	25		Can.	31	05
65	Elizabeth, N. J.	89	55	164	North Hadley,		
66	New York, N. Y.	54	29		Mass.	22	85
67	Butler, Pa.	212	90	165	Chicago, Ill.	50	05
68	Ansonia, Conn.	23	00	166	Barnesboro, Pa.	70	74
69	New York, N. Y.	47	81	167	Cumbola, Pa.	31	65
70	Jersey City, N. J.	99	75	168	Perth Amboy,		
71	FranklinFurnace,				N. J.	20	79
	N. J.	35	48	169	Scranton, Pa.	43	79
72	Alden Sta., Pa.	85	73	170	Chauncey, Pa.	27	65
73	Providence, R. I.	13	20	171	Pittsburg, Pa.	29	95
74	Granville, N. Y.	26	10	172	Saltsburg, Pa.	22	40
75	Mt. Carmel, Pa.	39	15	173	Cleveland, O.	30	90
76	Newark, N. J.	34	10	174	Oxford Furnace,		
77	Yorkville, O.	26	10		N. J.	38	00
78	Minersville, Pa.	245	85	175	Detroit, Mich.	13	50
79	Meyersdale, Pa.	31	25	176	New Burgh, N. Y.	14	50
80	Pleasant Valley,			177	Vergeville, Alta.,		
	Pa.	94	50		Can.	8	70
81	Baltimore, Md.	33	35	178	Manchester, N. H.	16	65
82	New Alexandria,			179	St. Louis, Mo.	40	25
	Pa.	335	70	180	Scarbo, W. Va.	33	10
83	Carnegie, Pa.	14	30	181	Michel B. C.	21	75
84	Canonsburg, Pa.	80	70	182	Dixonville, Pa.	24	38
85	Hazleton, Pa.	244	65	183	Sunderland Mass.	26	65
86	Olyphant, Pa.	84	10	184	Whiting, Ind.	54	05
87	Dancaster, N. Y.	25	45	185	Hazleton, Pa.	86	10
88	Cross Fork, Pa.	10	70	186	McAdoo, Pa.	45	40
89	Simpson, Pa.	24	65	187	Ford City, Pa.	25	05
90	Centralia, Pa.	31	70	188	Ginter, Pa.	25	75
91	McKees Rocks,			189	South Fork, Pa.	44	55
	Pa.	69	95	190	Newark, N. J.	39	15
92	Taylor, Pa.	150	30	191	Troy, N. Y.	55	10
93	Newburgh, O.	26	10	192	Herkimer, N. Y.	19	30
94	New Britain, Pa.	65	10	193	Red Star, W. Va.	21	75
95	Beavers Meadows			194	Minneapolis, Min.	21	58
	Pa.	78	45	195	Peckskill, N. Y.	21	75
96	Pittsburg, Pa.	109	80	196	Whiting, Ind.	78	90
97	Marion Heights,			197	Swoyers, Pa.	45	50
	Pa.	15	25	198	Port Jerwis, N. Y.	71	90
98	Shenandoah, Pa.	43	90	199	Whiting, Ind.	36	25
99	Wilkes Barre Pa.	112	10	200	Indian Orchard,		
100	McKeesport, Pa.	24	30		Mass.	19	60
101	Canonsburg, Pa.	7	20	201	Whippany, N. J.	25	10
102	Cleveland, O.	105	20	202	Auburn, N. Y.	49	36
203	Brooklyn, N. Y.	62	80	205	Emerald, Pa.	57	30
204	New York, N. Y.	34	20	206	Ambridge, Pa.	26	50

Прихід за вересень с. р. е............ 13.260 26

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Костю Кобан Олифант, Па.	1000.00
Івані Іваник Микіспорт, Па.	1000 00
Григорію Стефаник Ню Йорк. Н. Й.	1000.00
Семані Гупан Ню Йорку, Н. Й.	500.00
Андрею Леньчак Трентон, Н. Дж.	1000.00
Грицю Ващишин Майнерсвіл, Па.	575.21
Василю Білецкім Скрентон, Па.	1000.00
Теодорі Шандровскім Йонґстовн О.	200.00
Петрі Ґалайда Ню Філаделфія, Па.	500.00
Юлії Сусідка Ню Йорк, Н. Й.	400.00
Єві Курила, Чісголм, Мінн.	400.00
Юліянні Венґльовский, Плимавт, Па.	400.00

Запомога для

Февроні Болещак Ст. Луйс, Мо.	150.00
Івана Ставровский Трентон Н. Дж.	100.00
Стефана Сімко Шамокін, Па.	200.00
Теодора Ватраль Перт Амбой, Н. Дж.	200.00
Войтіха Мариньчак Ню Філаделфія, Па.	100.00

Сирітська часть по бл. п.

Андрею Врабель Пітсбурґ, Па.	181.00
Теодорі Хованець Пасайк, Н. Дж.	121.00
Платня Голов. Урядників Р. Н. С.	190.00
Орґан Р. Н. Союза	929.20
За печатки для відділів	28.30
Адміністрація Р. Н. Союза	84.43
Нагорода Орґанізаторів	171.60
Разом розхід за вересень с. р. есть	10.430.74

Зіставлене:

Прихід за вересень с. р. есть	13.260.26
Готівка з кінцем серпня с. р. була	32.783.35
Весь прихід есть	46.043.61
Розхід за вересень есть	10.430.74
Готівка з кінцем вересня есть	35.612.87
З того Сирітский Фонд виносить	24.302.82
Резервовий Фонд	1.625.39
Народний Фонд	1.816.40
Бідних Фонд	2.096.40
Розпорядимий Фонд	5 771.86
Разом	35.612.87

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

Історія мого приїзду до Америки.

(Дальше).

Приїхавши уже до тої славної Америки, ще зараз не пускають чоловіка, але саджають на такий порон і везуть перед безвусих уже панів, що по ученому називае ся „комісія", аби переконали ся, чи чоловік варт бути в тій Америці.

Тут христінина добре ще „зецирують". Один числить гей ті вівці на полонині, другий дивить ся на очи, третий на язик, а четвертий каже скидати капелюх і дитить ся на голову. Відай, біда пізнае, хто мудрий, а хто дурний.

Як уже всі зревідують чоловіка як ту безрогу на торговици, тогди йде ся ще до „протокулу". Тут знов безвусий пан питае: „А куда ідеш, а до кого, а кілько гроший маеш?" і так без кінця. А то, кажу вам, цікава огида. Чому то як до нас хто приіде, то не питають до кого, нащо і пощо.

Показав я карточку до кого іду і гроші і мене випустили. За помочію тої карточки знайшов я якось свояків. Перше, що мене між ними стрінуло то бляшанка, котру загально називають „пель". Десь вмить наповнили они ту бляшанку бридкою, студеною течію, яку називають пивом. Кождий з них пючи з сеї бляшанки, умочив перше свої вуса, а один навіть ніс, опісля же подали мені, аби і я напив ся того дару божого.

Побув я між ними три дни, а відтак казали йти на якійсь дах чи док шукати роботи.

Правда, дістав я роботу, але пожаль ся Боже з такою роботою. Якийзь панок з олівцем за ухом, що приняв мене до тої роботи, хопив вам за хвіст такой живіську з худоби здерту скіру, здаесь такі гамбурську і показав, як маю дальше ладувати і трокувати, а все верещить: „гаріоп!"

Так трокував я ті скіри два дни, а опісля казали мені трокувати якісь скринки з яйцями. Раз якось, здіймаючи ті скринки, я поховз ся, скринка упала на мене, а мене цілого облала яечниця. Маеш тепер Остренко. Став я, тай думаю, а вкінци кинув ту погану роботу і йду так домів, а бойси по штріті кричать за мною: „крейзи, крейзи!"

Господи, що то було сьміху того вечера, як з роботи посходили ся бортники, а моя баска зі сьміху аж за боки брала ся.

В короткім якось часі найшов я лучшу роботу, де й дотепер роблю.

Маючи уже роботу і борт, треба було подбати і за церкву, бо то найважнійше діло.

H183

Йду я раз так в неділю коло фери, дивлюсь, якийсь гурток людий, а в середині бородатий батюшка якоїсь православної церкви купуе яблока і грушки, частуе ними людей і запрашае до своеі церкви. І дивно мені якось стало і сьмішно. Чи ж до церкви мае ся вірних притягати яблоками і грушками, як коня лапають на овес, а як того нема, то хоть порожне решето наставляють? Ой, ні, думаю собі. Не така то наша церков. До неї заохочуесь лиш словом Божим, котре сам Спаситель голосив.

Сплюнувши, пустив ся я йти, аж тут жене за мною „многонадежний" г. Цуцик, тай каже:

— Гей, містер! Чому втікаете? Таж ми вам дамо яблок, грушок... а як будете нам на руку і не будете проти нас виступати, то покропимо вас навіть на батюшку і будуть рублі. Харашо?!...

— Трастя матери вашій з яблоками, грушками і рублями! Відчепіть ся від мене, бо я вас зараз так покроплю, що вам аж государ-цар привидить ся!

Та добрі люди показали мені, де наша правдива церков. Зайшов я до неї — точнісінько та сама, що в старім краю. Вислухавши Служби Божої, повеселійшав я, а на души стало якось так мило... мило, що й вискавати не в силі. Дорога она нам, брати, а на чужині повинна бути стораз дорощою і повинні сьмо еї зі всіх сил попирати.

Так зараз став я й парафіянином, вписав ся до брацтва і до Руского Народного Союза, котрий для нас Русинів есть найлучшою орґанізацією тут в Америці.

Ой, Остренко не такий, аби леда батюшці-пройдисьвітови дав ся збити з пенталику.

* * *

Сидить собі отже чоловік в тій Америці, робить тяжко, але й заїдае зато стейки, порчапси, пінаци, тумейдуси, банени, паі, — але не завидуй, брате, бо все те не таке смачне і не таке здорове як у нас, а скілько то чоловік мае „трублю", нім сюди дістанесь. Ті, що в краю лишились, то так якби рекрути, а ми — то старі вояки, бо приїхавши до Америки, зробилисьмо порядні маневри.

На мою думку, в Америці повинні ходити дротярі, які у нас дротують горшки і дротувати жолудки, попсовані американськими присмаками.

Дівчата жують тут ґуму чи якусь нужду як телята і пайнтують лиця якоюсь бідою, як гавзи. Чоловіки же жують знов якусь „цюку", від котрої слина така як гноївка, а як вам ту „цюку" викине з рота, то чисто таке, як у нас гуси на пасовиску полишають. Але що край, то иньший звичай.

Розглядаюсь отже так по тій Америці, тай виджу, що тут один чоловік нічого не вдіе. Всюда компанія тай компанія. З мясом — компанія, з хлібом — компанія, з молоком — компанія, на віть ті, що чистять черевики — тоже компанія. Словом, кождий бізнес в Америц., то компанія.

Тож думаю собі, спроваджу я свою Катерину, тай буде тоже компанія. А вже найбільше спонукав мене до того Майк. Тут бачите в Америці есть така бридка установа, що на борті спить по двох хлопів на одній постели. Я спав з Майком а він мав дуже погану навичку кидати в сні на всі боки руками, через що кілька разів вцідив мене порядно в пику, так, що аж сьвічки в очех засьвітились. Зразу здавалось мені, або снилось, що то моя стара так мене замалювала, але переконавши ся, що то Майк, пішов я спати з Джаном і постановив конечно спровадити свою стару.

Як вадумав, так і зробив. Ая! Бо у мене то не купити. От післав бабі, „шіфкарту", тай приїхала. Тут зараз перехрестили еї на Кейди.

Тож живу собі тепер в компанії, якого житя і кождому зі щирої души желаю.

Остренко.

Виріжте сю карточку і зашліть єї до редакції „Свободи“, 184 Hudson Str. New York, N. Y.

1. Назва місцевости? ....

2. Назва фабрики чи компанії? ....

3. Скільки робітників потреба? ....

4. До якої роботи? ....

5. Чи треба вміти анґлійську мову? ....

5. Яка плата? ....

7. Скільки годин праці? ....

8. Як часто виплата (пейда)? ....

9. Що коштує рент? ....

10. Що коштує борд? ....

11. Чи є страйк? ....

12. До кого голоситись на плейзі? ....

Докладний адрес пишучого:

....

....

Гарем на продаж.

З Касаблянки доносять до Berliner Localanzeiger-a, що теперішний султан Марока, Мулей-Гафід забажав купити собі гарем від свого брата Абдул Азіса, котрого скинув, як звісно, з султанського престола. Абдул Азіс находить ся в труднім фінансовім положеню і тому взяв предложене брата під розвагу. Здетронізований султан есть добрим знавцем орієнтальної жіночої краси, отже й в його гаремі находять ся старанно дібрані колекції красавиць всякого рода. Особливо збірка бльондинок має представляти навіть між братами високу вартість. Загалом гарем Абдул Азіса містить коло 200 гарних женщин. Коли брати погодять ся що до ціни, то здетронізований султан задержить собі лише 12 красавиць.

Злодій чудотворної ікони.

Сими днями в селі Покрова (в поблизу Саратова, Росія) зловлено славного злодія і заведіяку, Чайкина.

Перед чотирма роками в казаньскім окружнім суді в переповненій публичностию сали розличлювано справу крадежи чудотворної ікони Матери Божої Казанської.

Героєм сеї крадежи був Чайкин (Стоян).

Слідчим властям не вдало ся відшукати чудотворної ікони. Рівнож і не найдено більшої части дорогого каміня, яке прикрашувало ікону і яке оцінено на величанську суму.

Факт крадежи ікони, яку почитає ціла Росія викликав множество товковань і леґенд. Між иньшим говорено, що Чайкин спродав сю ікону за міліон рублів старообрядовцям, які переховують єї в соборі на Роговськім цминтари в Москві.

Злодій ікони, пильно стережений перед розяреним народом, що готов був його роздерти на дрібні кусники, зістав засуджений на 12 літ тяжких робіт.

З казанської тюрми Чайкина відставлено до поліції в Марюполі, де мали його судити за другі злочини.

Тут в тюрмі Чайкин сидів ле дви пару місяців. Чоловік о желізній волі і незломній енерґії, мимо невисказаних трудів і небезпек зробив з тюрми підкоп і одної гарної днини драпнув сьвітами.

Усі глядания поліції за ним показали ся даремні.

З початком сего року морюпольській поліції поталанило наконець впасти на слід Чайкина і в Харкові його зловлено, з відки скованого в кайдани під сильною ескортою відіслано до тюрми в Марюполю, з якої був втік.

Рівночасно з етапом Чайкина до тої самої вязниці був і етап з Керчу. В тім послїднім находив ся арештант Коновалов, висланий з Керча до Кременьчуга за для браку пашпорту. Коновалова треба було „осадити“ на місци сталого мешканя за посередництвом двох інстанцій — уряду поліцийного і мійського в Кременчузі.

Чайкин звернув увагу на товариша недолі, і спостеріг, що вони з лиця були вельми схожі на себе.

Сейчас уложив простий плян: зроблено заміну вязнів. За якусь винадгороду Коновалів згодив ся якийсь час грати ролю Чайкина, якого дійсно і відіслано до Кременьчугу, з відки вже йому вельми легко було втїчи.

Доперва за пару днів російські власти викрили сю переміну, однак за Чайкином пропав і слїд.

Доперва в 7 місяців пізнійше зловлено ґеніяльного утїкача в селї Покрова.

Сьвідомий морд невинного.

До історії російських судів не знаючих ніякої ріжниці між винними і невинними та висилаючих людий на смерть лише на підставі непровірених доносів охрани прибуває еще один факт, тим страшнійший, що в тім случаю охрана сьвідомо укрила сьвідоцтво невинности чоловіка засудженого ташкінським военним судом на повішенє. Се був Сергій Ососков, син інжінера, обжалований о збройний напад на чарджуйську скарбову палату. По засуді 20 лїтний молодець написав до туркестанського ґенерал ґубернатора просьбу о повне розслїдженє справи через суд, позаяк він є зовсім невинний. Рівночасно і уся місцева інтеліґенція внесла о се саме просьбу. Однак даром. Невинний повис на шибеници.

В пару годин однак по викованю російської „справедливости“ военний суд дізнав ся, що повісив зовсім невинну людину.

про що місцевий уряд охрани знав уже перед засудом цілком певно. Вийшов скандал, який однак ґубернатор затушував. — Посіпаки вийшли безкарно а невинний чоловік віддав житє додаючи ще один листок до вінця слави російської справедливости.